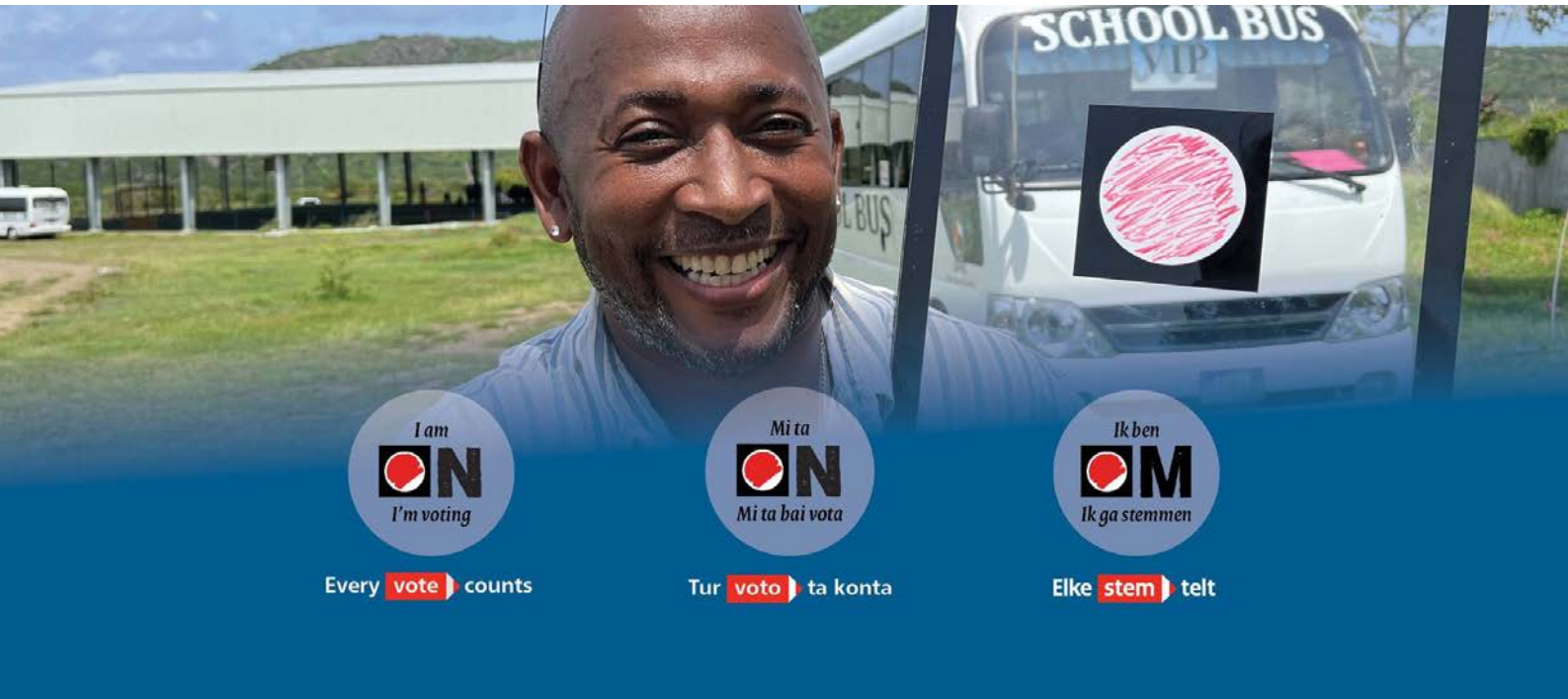

Onderzoeksrapport

Tweede Kamerverkiezing 2023

Caribisch Nederland

Kwantitatief onderzoek naar de effecten van de voorlichtingscampagne
voor de Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023

Managementsamenvatting

Achtergrond

Op 22 november 2023 is er in Europees en Caribisch Nederland een Tweede Kamerverkiezing gehouden. Voor de Tweede Kamerverkiezing 2023 werd in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een voorlichtingscampagne gehouden. Voor Caribisch Nederland is een eigen voorlichtingscampagne ontwikkeld, zodat deze campagne aansluit op de lokale belevingswereld. Dit gebeurde onder leiding van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

Doelstellingen van de campagne waren:

- De opkomst verhogen.
- Dat stemgerechtigden wisten wanneer de Tweede Kamerverkiezing plaatsvond;
- Dat stemgerechtigden de praktische informatie kenden die nodig was om te stemmen (wie mag er stemmen, waar, wanneer, uitleg volmacht etc.);
- Dat stemgerechtigden wisten welke taken en bevoegdheden de Tweede Kamer heeft en waarom het belangrijk was om een stem uit te brengen.

In opdracht van RCN hebben we een kwantitatief onderzoek uitgevoerd naar de effecten van deze campagne. Dit rapport bevat naast een toelichting op de toegepaste onderzoeksopzet en onderzoeksmethode, de resultaten voor alle eilanden samen, en de resultaten voor de drie eilanden apart.

Onderzoeksopzet

Er is, op verzoek van de opdrachtgever, een kwantitatief onderzoek uitgevoerd.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: *'Was u zich ervan bewust dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?'*

Onderzoeksinstrumenten

De aangewezen instrumenten voor dataverzameling binnen dit onderzoek waren:

- Online enquêtes
- Offline enquêtes

Steekproefmethode en -calculatie

Er is een aselechte steekproefmethode toegepast, ofwel willekeurig selectie. Er is vooraf niet bekend wie er mee doet aan het onderzoek en iedereen binnen de onderzoekspopulatie maakt daarom kans om binnen de steekproef te vallen.

Omvang respondentenpopulatie

Op basis van de berekening van grootte van de totale onderzoekspopulatie, foutenmarge en het betrouwbaarheidsniveau zijn we tot een steekproefgrootte van 588 respondenten gekomen.

Verdeling op basis van voertaal

Voor een representatief beeld van de bevolking is de verdeling per voertaal aangehouden. Na de oplevering van het Plan van Aanpak hebben we, in overleg met RCN en met gegevens van het CBS, de onderstaande procentuele verdeling per voertaal toegepast.

Conclusies

De volledige, uitgebreide, conclusies vindt u terug in hoofdstuk 9.

De meeste respondenten waren ervan op de hoogte dat er een verkiezing werd gehouden op 22 november 2023. 70% van de respondenten was ervan op de hoogte dat de verkiezing voor de Tweede Kamer werd gehouden.

We zien dat de helft van de respondenten informatie hebben ontvangen over de datum van de verkiezing, de stemregels en voor welk orgaan de verkiezing werd gehouden. Er zijn ook respondenten geweest die via andere bronnen informatie hebben ontvangen, slechts 15% heeft helemaal geen informatie ontvangen.

Social media is het belangrijkste kanaal waar respondenten informatie ontvangen. Met daarop gevolgd radio. Met hierna Huis-aan-huisfolders, lokale websites, posters en TV-commercials. Lokale kranten en billboards bereiken de minste respondenten.

Meer dan de helft van de respondenten is bekend met de normale Facebookpagina van de Rijksdienst Caribisch Nederland. Een derde van de respondenten kent de specifieke Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'.

De helft van de respondenten is bekend met de reclame-uitingen (videospots en posters) van de RCN over de Tweede Kamerverkiezing.

Veel respondenten hebben zich geuit in een openvraag over de duidelijkheid van de uitingen van de campagne en of er informatie ontbrak. We raden aan deze door te nemen. Alle antwoorden die zijn gegeven zijn terug te vinden in de bijlages. Een selectie van quotes vindt u wel terug in dit rapport.

De meeste respondenten zijn goed op de hoogte van de stemregels. De bekendste regels zijn de regels omtrent de stempas en een geldig identiteitsbewijs. De minst bekende stemregel is die over het verkrijgen van een vervangende stemregel.

Bijna de helft van de respondenten is op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer. De andere helft van de respondenten is hier niet goed van op de hoogte.

Bijna de helft van de respondenten is gaan stemmen. Belangrijkste reden om te gaan stemmen zijn 'omdat zij stemmen belangrijk vinden' en 'omdat zij het hun democratisch recht vinden'.

De mensen die niet zijn gaan stemmen geven aan dat zij niet goed op de hoogte waren op wie zij konden stemmen, of waarom zij moesten gaan stemmen.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten en conclusies zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd door de onderzoekers. Het grootste deel van de aanbevelingen die we in 2021 hebben geschreven zijn nog steeds van toepassing. We hebben er dan ook voor gekozen om deze aanbevelingen aan te scherpen en samen te vatten.

De aanbevelingen in dit document zijn opgedeeld in drie paragrafen. In paragraaf 10.1 *"Aanbevelingen kanalen"* wordt ingegaan op welke type kanalen zijn ingezet en geven we vervolgens advies over de inzet van deze kanalen tijdens aankomende campagnes. In paragraaf 10.2 *"Onderwerpen en inhoud"* Wordt aangegeven welke onderwerpen in het vervolg meer aandacht zouden moeten krijgen en op welke manier dit kan worden gerealiseerd.

Inzet kanalen

De volgende middelen zijn ingezet tijdens de campagne:

- Social mediacampagnes
- TV en Infomercials.
- Persbericht.
- Krantadvertenties.
- Radio.
- Posters.
- RCN Website.

Kanalen met een groot bereik

- Social media.
- De radio.
- Posters.
- Lokale (nieuws)websites.

Kanalen met een klein(er) bereik

- TV.
- Lokale kranten.
- Saba: Radio

Aanbevelingen kanalen

Social Media

We hebben in het onderzoek aan de respondenten ook gevraagd of ze de speciale Facebookpagina van de Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023 kende. Slechts 33% van de respondenten kent deze Facebookpagina. De onderzoekers zien het vergroten van de bekendheid van deze Facebookpagina en haar bereik als essentieel.

We adviseren de volgende stappen om het bereik van zowel de pagina's als de individuele berichten in de toekomst verder te vergroten:

- Diversificatie van content.
- Betrokkenheid creëren door het publiceren van interessante content.
- Offline campagnematerialen tonen.
- Visuele herkenbaarheid doortrekken in alle uitingen.
- Promoties die aansluiten bij de doelgroep.
- Andere social mediakanalen inzetten.

- Overweeg om de reguliere pagina van de Rijkdienst in te zetten, in plaats van deze aparte pagina met minder volgers.

Radio

- Blijven inzetten op Bonaire en Sint Eustatius.
- Niet meer inzetten op Saba.

Huis-aan-huis folders

- Essentieel is het om deze te verspreiden, er zijn dit keer geen huis aan huis folder afgeleverd op de eilanden.

Lokale (nieuws)websites

- Ondersteunende advertentiecampaagne op de nieuwswebsites.
- Extra persberichten verschillende onderwerpen.

Lokale kranten

- Inzetten met beperkt budget vanwege beperkt bereik.

Onderwerpen en inhoud

In dit deel geven we aanbevelingen met betrekking tot de onderwerpen en inhoud van de campagne. We zien uit de resultaten van het onderzoek dat bepaalde onderwerpen beter bekend waren dan anderen.

Berichten van RCN

- Het gat in informatievoorziening door politieke partijen, de media en RCN wordt niet opgevuld binnen Caribisch Nederland. Wanneer RCN in samenwerking met het ministerie van BZK hier een coördinerende/faciliterende rol in zou spelen, zonder zich te bemoeien met de politieke inhoud, dan gaan de verkiezingen en onderwerpen meer leven onder de bevolking. De onderzoekers doelen hier dus specifiek op informatie over de rol van de Tweede Kamer en waar de politieke partijen voor staan. Idealiter is dat laatste ook nog afgestemd op hun plannen voor en met de eilanden. Naar ons idee, zou een website, met daarop een toelichting van de partijen zelf, veel impact kunnen hebben. Dit kan worden aangevuld met een persconferentie die wordt opgenomen, en online terug te kijken is.
- Berichtgeving vertalen naar de eilanden: De onderzoekers verwachten dat als de informatie meer wordt vertaald naar de situatie op de eilanden er een groter bereik kan worden bewerkstelligd over de diverse onderwerpen. Zo kan worden benoemd wat de specifieke taken en bevoegdheden zijn die op de eilanden voel- en merkbaar zijn in het dagelijkse leven van de inwoners.

Kennis van de stemregels

- Goed op de hoogte, kracht van de herhaling: De respondenten zijn over het algemeen goed op de hoogte van de stemregels. Wel zagen we dat er minder kennis is over aanvragen van een vervangende stempas.

Inhoud

1.	Inleiding.....	6
2.	Projectfasering.....	7
3.	Onderzoeksvragen.....	8
4.	Aanpak onderzoek.....	9
4.1.	Onderzoeksmethode.....	9
4.2.	Onderzoeksinstrument en dataverzameling.....	9
4.2.1.	Werving respondenten en dataverzameling.....	9
4.2.2.	Gedetailleerde beschrijving onderzoeksinstrument en dataverzameling.....	10
4.3.	Samenstelling respondentenpopulatie.....	11
4.4.	Omvang respondentenpopulatie.....	12
5.	Onderzoeksresultaten alle eilanden samen.....	16
5.1.	Gemiddelde invulduur en voltooiingspercentage.....	16
5.2.	Omvang respondentenpopulatie.....	16
5.3.	Nederlandse nationaliteit.....	17
5.4.	Verdeling leeftijdsgroepen.....	18
5.5.	Geslacht.....	19
5.6.	Voertaal.....	20
5.7.	Resultaten per deelvraag van alle eilanden samen.....	21
6.	Onderzoeksresultaten Bonaire.....	36
7.	Onderzoeksresultaten Sint Eustatius.....	49
8.	Onderzoeksresultaten Saba.....	61
9.	Conclusies.....	73
10.	Aanbevelingen.....	77
10.1.	Aanbevelingen kanalen.....	77
10.2.	Onderwerpen en inhoud.....	79
	Bijlage.....	80

1. Inleiding

Op 22 november 2023 is er in Europees en Caribisch Nederland een Tweede Kamerverkiezing gehouden. Voor de Tweede Kamerverkiezing 2023 werd in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een voorlichtingscampagne gehouden. Voor Caribisch Nederland is een eigen voorlichtingscampagne ontwikkeld, zodat deze campagne aansloot op de lokale belevingswereld. Dit gebeurde onder leiding van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

Doelstellingen van de campagne waren:

- De opkomst verhogen.
- Dat stemgerechtigden wisten wanneer de Tweede Kamerverkiezing plaatsvond;
- Dat stemgerechtigden de praktische informatie kenden die nodig was om te stemmen (wie mag er stemmen, waar, wanneer, uitleg volmacht etc.);
- Dat stemgerechtigden wisten welke taken en bevoegdheden de Tweede Kamer heeft en waarom het belangrijk was om een stem uit te brengen.

In opdracht van RCN hebben we een kwantitatief onderzoek uitgevoerd naar de effecten van deze campagne. Dit rapport bevat naast een toelichting op de toegepaste onderzoeksopzet en onderzoeksmethode, de resultaten voor alle eilanden samen, en de resultaten voor de drie eilanden apart.

We sluiten het rapport af met een overzicht van conclusies en aanbevelingen. Deze conclusies en aanbevelingen bieden RCN concrete handvaten voor de optimalisatie van toekomstige voorlichtingscampagnes.

In de enquête en in dit onderzoekersrapport is er, op verzoek van RCN, gekozen voor de schrijfwijze 'Tweede Kamerverkiezing' in plaats van 'Tweede Kamerverkiezingen'.

2. Projectfasering

- **Initiatiefase**
 - Uitgevoerd door RCN, exacte data zijn niet bekend bij de onderzoekers.
 - O.a. ideevorming, programma van eisen, financiële dekking, projectdefinitie en projectopdracht.
- **1 november t/m 10 november**
Definitiefase
 - 07-11-2023 Overlegmoment met opdrachtgever
 - 10-11-2023 Plan van aanpak, tijdplanning, kostenraming etc.
- **10 november t/m 22 november**
Ontwerp- en voorbereidingsfase
 - 15-11-2023 Laatste feedback op inhoud onderzoek door opdrachtgever
 - 16-11-2023 Definitief ontwerp onderzoek.
 - Inschakelen leveranciers, starten werving, opstellen draaiboeken, regelen materialen en hulpmiddelen.
- **23 november t/m 9 februari 2024**
Realisatiefase
 - Uitvoeren onderzoek op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.
 - Verwerken, structureren en analyseren onderzoeksdata.
 - 01-02-2024 Opleveren concept onderzoeksrapport.
 - 14-02-2024 Deadline feedback + presentatie onderzoeksresultaten aan opdrachtgever
- **17 februari t/m 23 februari**
Nazorgfase
 - 23-02-2023 Oplevering definitieve versie onderzoeksrapport.

3. Onderzoeksvragen

Dit onderzoeksrapport geeft antwoord op de onderstaande hoofdvraag en de bijbehorende deelvragen.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: **'Was u zich ervan bewust dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?'**

Tijdens het onderzoek naar de effecten van de campagnes voor het actief kiesrecht, hebben de onderzoekers antwoord gekregen op de volgende deelvragen:

1. Was u bekend met het feit dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?
2. Over welke onderwerpen heeft u informatie van de Rijksoverheid in Caribisch Nederland ontvangen?
 - a. De datum van de verkiezing.
 - b. Waarvoor er verkiezingen waren (voor welk orgaan).
 - c. De stemregels: Openingstijden stemlokalen, wanneer ik mag stemmen, wat ik mee moet nemen om te kunnen stemmen etc.
 - d. De taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer: Wat doet de Tweede Kamer?
3. Via welke kanalen heeft u informatie ontvangen over de verkiezing?
4. Kent u de Facebookpagina voor de Tweede Kamerverkiezing van de Rijksoverheid in Caribisch Nederland: 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'?
5. Herkent u de bovenstaande uitingen?
6. Wat zou de overheid kunnen verbeteren aan deze uitingen? Heeft u tips of opmerkingen?
7. Was u bekend met de stemregels, zoals:
 - a. Dat u uw stempas mee moest nemen?
 - b. Dat u een geldig ID-bewijs mee moest nemen?
 - c. Dat u een volmacht kon verlenen of ontvangen?
 - d. Dat u kon gaan stemmen bij ieder stemlokaal op uw eiland (indien er meerdere stemlokalen waren)
 - e. Kende u de openingstijden van de stemlokalen?
 - f. Was u op de hoogte van de procedure voor het aanvragen van een vervangende stempas?
8. Bent u op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer?
9. Heeft u gestemd?
 - a. Zo ja, waarom wel?
 - b. Zo nee, waarom niet?

Zowel per eiland, als voor de drie eilanden in totaal, onderzochten we of de inwoners zijn bereikt, of de boodschap helder was, of er informatie ontbrak en of er onderdelen verbeterd kunnen worden.

De eerste vragen uit de enquête zijn demografisch van aard. Ze bieden de onderzoekers inzicht in de doelgroepen die de voorlichtingscampagne van de Rijksdienst Caribisch Nederland hebben bereikt. De andere vragen geven vervolgens een verdiepend beeld met betrekking tot hoe de doelgroep exact is bereikt, en of de voorlichtingscampagne hieraan heeft bijgedragen.

4. Aanpak onderzoek

4.1. Onderzoeksmethode

Er is, op verzoek van RCN, een kwantitatief onderzoek uitgevoerd. Kwantitatief onderzoek wordt ingezet om de meningen van grote groepen consumenten, inwoners of klanten te peilen. Met de uitkomsten kunnen we gefundeerde cijfermatige conclusies trekken en representatieve uitspraken doen over doelgroepen die voor de Rijksdienst Caribisch Nederland relevant zijn.

4.2. Onderzoeksinstrument en dataverzameling

De aangewezen instrumenten voor dataverzameling binnen dit onderzoek waren:

- Online enquêtes
- Offline enquêtes

4.2.1. Werving respondenten en dataverzameling

De volgende communicatiemiddelen zijn ingezet voor de werving van respondenten: WhatsApp, eigen e-maillijsten, facebookgroepen en facebookadvertenties en offline enquêtes.

Werving via sociale media

De respondenten zijn benaderd via diverse online mediakanalen. Zo is de enquête binnen verschillende Facebookgroepen en op verschillende Facebookpagina's gedeeld.

Naast deze organische manieren van verspreiding is het mediaonderzoek via Facebook, Instagram en YouTube advertenties onder de aandacht gebracht van inwoners van de BES-eilanden.

Werving via e-mail

De onderzoekers maken gebruik van een mailinglist die in de loop der jaren is samengesteld. De enquête is per e-mail verstuurd naar een groep Engelstalige inwoners op Bonaire en St. Eustatius, 29 ontvangers hebben de enquête ingevuld. Ook de mailinglijst van ICS bleek weer waardevol op Saba, met ruim 16 reacties. Beide verzendingen waren samen goed voor 45 reacties van Engelstalige respondenten. Verder zijn respondenten geworven via een eigen Papiaments- en Nederlandstalige e-mail database, dit heeft 150 respondenten opgeleverd.

Werving en verspreiding via berichtenplatforms WhatsApp en Facebook Messenger

De onderzoekers hebben de uitnodiging voor de enquête ook via berichtenplatforms WhatsApp en Facebook Messenger met inwoners van Bonaire, St. Eustatius en Saba gedeeld.

Werving offline en winactie

Naast de verspreiding van de online enquête, hebben de onderzoekers ook gebruik gemaakt van offline werving van respondenten. Deze werving is erop gericht om inwoners te bereiken die niet of nauwelijks gebruik maken van onlinekanalen zoals Facebook en online (nieuws)websites. Deze werving, die met name gericht is op de oudere doelgroep die minder vaak online is, was succesvol.

Deze is door de onderzoekers afgenomen op centrale locaties waar we deze doelgroepen konden vinden zoals: Supermarkten, snèks, verzorgingshuizen, buurtcentra en verenigingen. In totaal zijn er 133 enquêtes offline afgenomen. Voor alle deelnemers van zowel de online als offline enquête is er een winactie georganiseerd. Dit heeft ook erg bijgedragen aan de werving van respondenten.

Communicatiemix

Voor de werving van de respondenten hebben de onderzoekers eigen beschikbare communicatiekanalen ingezet:

- Sociale mediakanalen (Facebook, Instagram en YouTube).
- Gesponsorde Facebook en Instagramberichten.
- E-maillijst van respondenten uit het verleden die toestemming hebben gegeven om benaderd te worden.
- Inzet van eigen netwerk (delen via WhatsApp op alle eilanden).
- Offline interviews op diverse locaties op de drie eilanden van Caribisch Nederland.
- Advertenties via sociale media.

4.2.2. Gedetailleerde beschrijving onderzoeksinstrument en dataverzameling

Enquêtes zijn niet meer weg te denken uit de onderzoeksbranche. De digitalisering maakt het mogelijk dat data opgehaald wordt via diverse onlinekanalen. Steeds vaker wordt er gekozen voor online enquêtes. Via dit onderzoeksinstrument is het namelijk mogelijk om in relatief korte tijd veel informatie te verzamelen.

Bij enquêtes speelt de lengte van de enquête en het aantal vragen een grote rol. Omdat voor een representatief kwantitatief onderzoek het aantal respondenten een grote rol speelt voor het draagvlak van de aanbevelingen, is het belangrijk dat de enquête niet te lang is (een invulduur van maximaal 5 minuten). Door de ervaring met andere onderzoeken, weten we dat wanneer de enquête langer zou zijn, het aantal ingevulde en afgeronde enquêtes sterk afneemt. Daarnaast was het ook zeker van belang dat de vragen zo concreet mogelijk waren. De respondent moet de vragen nagenoeg direct, zonder overleg met anderen, kunnen beantwoorden.

Bij de afname van de enquêtes richtten we ons derhalve op een invulduur van circa 5 minuten. De gemiddelde invulduur van deze enquête was ongeveer 4 minuten.

We hebben tot slot gekozen voor een high-end enquêtetool die het gemakkelijk maakte de enquête af te nemen. Deze online tool is op alle gebruikelijke platformen en besturingssystemen gemakkelijk te gebruiken. Ook op een klein scherm van een smartphone zijn de vragen goed leesbaar en werkt de bediening intuïtief.

Er is extra aandacht geschonken aan de gebruiksvriendelijkheid van de tool, omdat deze door alle respondenten van iedere leeftijd binnen de doelgroep, zonder technische obstakels moet kunnen worden ingevuld.

4.3. Samenstelling respondentenpopulatie

In de opdracht is omschreven dat resultaten per eiland representatief dienen te zijn. Het advies van de onderzoekers was dan ook om een aantal criteria te hanteren. Deze (demografische) criteria zijn bepaald aan de hand van de representativiteits-eis.

Criterium 1. Inwoner eiland Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Het eerste criterium voor de samenstelling van de respondentenpopulatie was daarmee: Inwoner van eiland Bonaire, Sint Eustatius of Saba.

Criterium 2: Kiesgerechtigd

Deelnemende respondenten dienden kiesgerechtigd te zijn. Er werden meerdere controlevragen ingebouwd in de enquête, om te verifiëren of de respondenten kiesgerechtigd waren, zoals nationaliteit en leeftijd.

Criterium 3. Taal

Het derde criterium kwam voort uit het feit dat de bevolking op Bonaire, Sint Eustatius en Saba verschillende talen spreken. Er is daarom verzocht om het onderzoek in het Nederlands, Papiaments en Engels uit te voeren op alle drie de eilanden.

Criterium 4. Leeftijdscategorie

Het vierde criterium kwam voort uit het feit dat onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van de verspreiding via diverse (media)kanalen. Omdat het gebruik van mediakanalen leeftijdsgevoelig is, werd er daarom een leeftijdscriterium gehanteerd. Zo kan de opdrachtgever zien welke informatie specifieke leeftijdsgroepen heeft bereikt.

We hanteren de volgende leeftijdscategorieën:

- a) Jonger dan 18 jaar (deze deelnemers werden gediskwalificeerd).
- b) 18 jaar t/m 34 jaar
- c) 35 jaar t/m 49 jaar
- d) 50 jaar t/m 64 jaar
- e) 65+

Aan de hand van deze vier criteria kunnen er respondentenprofielen worden samengesteld.

4.4. Omvang respondentenpopulatie

Grootte van de populatie

De verdeling is gemaakt op basis van een totale onderzoekspopulatie van 16.290 inwoners (aantal kiesgerechtigden tijdens de verkiezing voor de Tweede Kamer op 17 maart 2021). Dit is het totaal van de drie eilanden samen binnen Caribisch Nederland.

Foutenmarge

Dit is het positieve of negatieve getal dat meestal wordt weergegeven in opiniepeilingresultaten van bijvoorbeeld dagbladen. Een voorbeeld: Als u een foutenmarge van 4% gebruikt en 47% van uw steekproef een bepaald antwoord geeft, dan kan u er 'zeker' van zijn dat als u diezelfde vraag aan de volledige populatie had gesteld, tussen 43% (47-4) en 51% (47+4) datzelfde antwoord zouden gekozen hebben (een lagere foutenmarge vereist een grotere steekproef). We hebben voor dit onderzoek voor een foutenmarge van 4% gekozen.

Betrouwbaarheidspercentage

Het betrouwbaarheidsniveau vertelt u hoe zeker u kan zijn van de foutenmarge. Het wordt uitgedrukt in procenten en geeft weer hoe vaak het werkelijke percentage van de populatie dat antwoord zou kiezen, dat binnen die foutenmarge ligt. Met andere woorden, in welke mate vertrouwen we erop dat de antwoorden die de respondenten hebben gegeven, correct zijn (een hoger betrouwbaarheidsniveau vereist een grotere steekproef). De onderzoekers hebben voor dit onderzoek voor een betrouwbaarheidsniveau van 95% gekozen.

Op basis van de bovenstaande grootte van de onderzoekspopulatie, foutenmarge en het betrouwbaarheidsniveau komen we tot de onderstaande verdeling van het beoogd aantal respondenten.

Steekproefmethode en calculatie

Er is een aselechte steekproefmethode toegepast, ofwel willekeurig selectie. Er was vooraf niet bekend wie er mee doet aan het onderzoek en iedereen binnen de onderzoekspopulatie maakt daarom kans om binnen de steekproef te vallen.

Voor het berekenen van de steekproef maken de onderzoekers gebruik van een zogeheten steekproefcalculator. De steekproef kan echter ook handmatig worden berekend.

Omvang respondentenpopulatie

Op basis van de berekening van bovenstaande grootte van de totale onderzoekspopulatie, foutenmarge en het betrouwbaarheidsniveau zijn de onderzoekers tot een steekproefgrootte van 588 respondenten gekomen. Er moesten daarom minimaal **588 respondenten** deelnemen aan het onderzoek om een representatief beeld te krijgen. Het minimale aantal respondenten is echter niet de enige voorwaarde voor een representatief beeld. Een representatieve verdeling van aantallen respondenten per voertaal speelt daarbij ook een belangrijke rol. U leest meer over de verdeling per voertaal op de volgende bladzijde.

Verdeling op basis van voertaal

Voor een representatief beeld van de bevolking is de verdeling per voertaal aangehouden. Na de oplevering van het Plan van Aanpak hebben we, in overleg met RCN en met gegevens van het CBS, de onderstaande procentuele verdeling per voertaal toegepast per eiland.

Voertalen Bonaire

Bonaire	Percentages voertaal CBS in 2021	Beoogd aantal respondenten per voertaal	Behaald aantal respondenten per voertaal
Papiaments	62,4%	298	345
Engels	5,6%	26	18
Spaans	15,4%	Dit aantal kunnen we niet vooraf bepalen omdat de enquête niet in het Spaans of andere talen wordt vertaald.	38
Nederlands	15,0%	71	86
Andere talen	1,7%	Dit aantal kunnen we niet vooraf bepalen omdat de enquête niet in het Spaans of andere talen wordt vertaald.	5
Totaal Papiaments, Engels en Nederlands	83,0%	395	449
Beoogd aantal respondenten Bonaire	100%	478	492

Voertalen Sint Eustatius

Sint Eustatius	Percentages voertaal CBS in 2021	Beoogd aantal respondenten per voertaal	Behaald aantal respondenten per voertaal
Papiaments	1,3%	1	3
Engels	81,2%	55	62
Spaans	12,8%	Dit aantal kunnen we niet vooraf bepalen omdat de enquête niet in het Spaans of andere talen wordt vertaald.	4
Nederlands	3,6%	3	7
Andere talen	1,2%	Dit aantal kunnen we niet vooraf bepalen omdat de enquête niet in het Spaans of andere talen wordt vertaald.	3
Totaal Papiaments, Engels en Nederlands	86,1%	59	72
Beoogd aantal respondenten Bonaire	100%	68	79

Voertalen Saba

Saba	Percentages voertaal CBS in 2021	Beoogd aantal respondenten per voertaal	Behaald aantal respondenten per voertaal
Papiaments	0,0%	0	0
Engels	83,3%	28	34
Spaans	9,9%	Dit aantal kunnen we niet vooraf bepalen omdat de enquête niet in het Spaans of andere talen wordt vertaald.	0
Nederlands	4,1%	1	2
Andere talen	2,5%	Dit aantal kunnen we niet vooraf bepalen omdat de enquête niet in het Spaans of andere talen wordt vertaald.	0
Totaal Papiaments, Engels en Nederlands	87,4%	29	36
Totaal Saba	100%	33	36

Verdeling beoogde aantal respondenten per eiland

De onderstaande verdeling per eiland is toegepast.

Eiland	Geregistreerde inwoners op 01-01-2023.	Aantal kiesgerechtigden bij de Tweede Kamerverkiezing van 17-03-2021.	Beoogd aantal respondenten per eiland.	Behaald aantal respondenten per eiland.
Bonaire	24.090	13.490	487	492
Saba	2.035	907	33	36
Sint Eustatius	3.293	1.893	68	79
Totaal	29.418	16.290	588	607

5. Onderzoeksresultaten alle eilanden samen

5.1. Gemiddelde invulduur en voltooiingspercentage

De respondenten waren gemiddeld 4 minuten bezig met het invullen van de enquête. Daarmee ligt de gemiddelde invulduur onder de vooraf vastgestelde maximale invulduur van 5 minuten. Er is een gemiddeld voltooiingspercentage van 80% vastgesteld door de software.

TOTAL RESPONSES
668

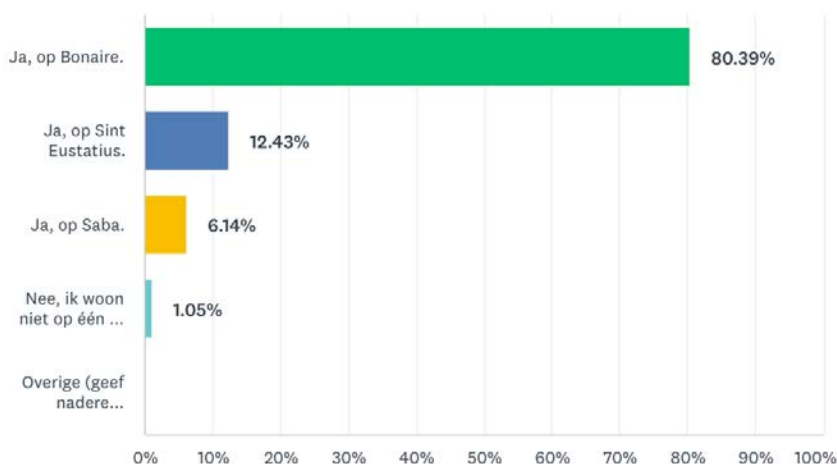
COMPLETION RATE
80%

TYPICAL TIME SPENT
4m:6s

5.2. Omvang respondentenpopulatie

Woont u op één van de onderstaande eilanden?

Answered: 668 Skipped: 0

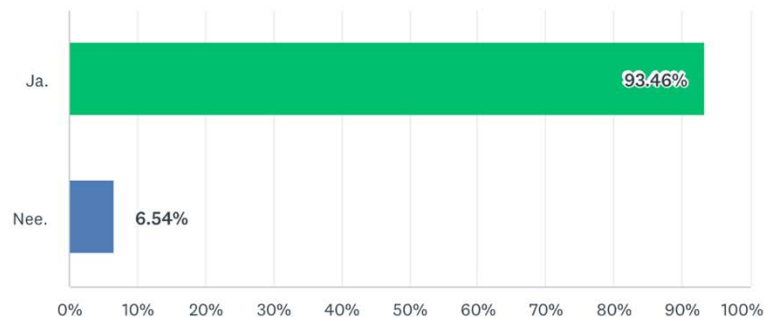
ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, op Bonaire.	80.39%	537
Ja, op Sint Eustatius.	12.43%	83
Ja, op Saba.	6.14%	41
Nee, ik woon niet op één van deze drie eilanden in Caribisch Nederland.	1.05%	7
Overige (geef nadere toelichting)	0.00%	0
TOTAL		668

In totaal zijn er 668 respondenten gestart met de enquête, 61 respondenten zijn hiervan gediskwalificeerd omdat zij niet binnen de doelgroep van het onderzoek vallen. In totaal zijn dus 607 respondenten gestart met de inhoudelijke vragen. Daarmee is het beoogd aantal van 588 respondenten ruimschoots bereikt.

5.3. Nederlandse nationaliteit

Heeft u de Nederlandse nationaliteit?

Answered: 657 Skipped: 11

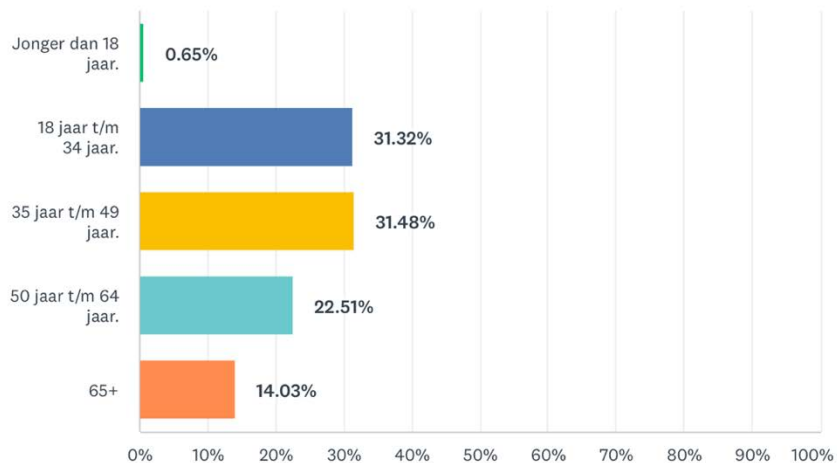
ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja.	93.46%	614
Nee.	6.54%	43
TOTAL		657

Ook bij deze vraag zijn er deelnemers gediskwalificeerd. Hier vielen personen af omdat zij niet de Nederlandse nationaliteit hebben, of niet kiesgerechtigd waren en daarmee niet tot de doelgroep van het onderzoek behoorden.

5.4. Verdeling leeftijdsgroepen

In welke leeftijdsgroep valt u?

Answered: 613 Skipped: 55

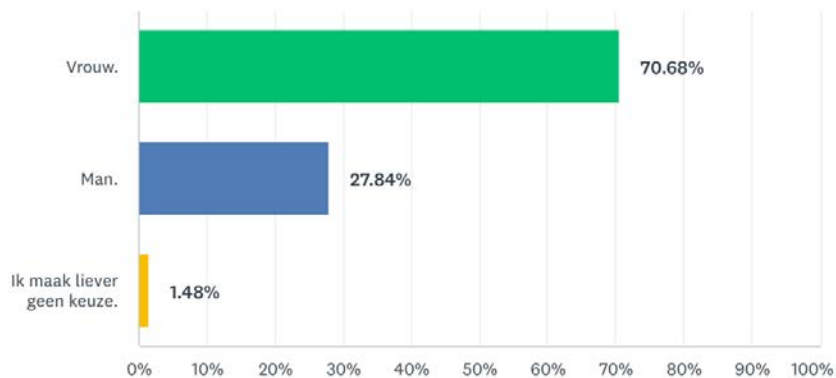
ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Jonger dan 18 jaar.	0.65%	4
18 jaar t/m 34 jaar.	31.32%	192
35 jaar t/m 49 jaar.	31.48%	193
50 jaar t/m 64 jaar.	22.51%	138
65+	14.03%	86
TOTAL		613

Hierboven ziet u de verdeling van de deelnemers binnen de eerder vastgestelde leeftijdscategorieën. Er werden bij deze vraag, 4 respondenten gediskwalificeerd omdat zij onder de 18 waren en daardoor niet kiesgerechtigd zijn.

5.5. Geslacht

Wat is uw geslacht?

Answered: 607 Skipped: 61

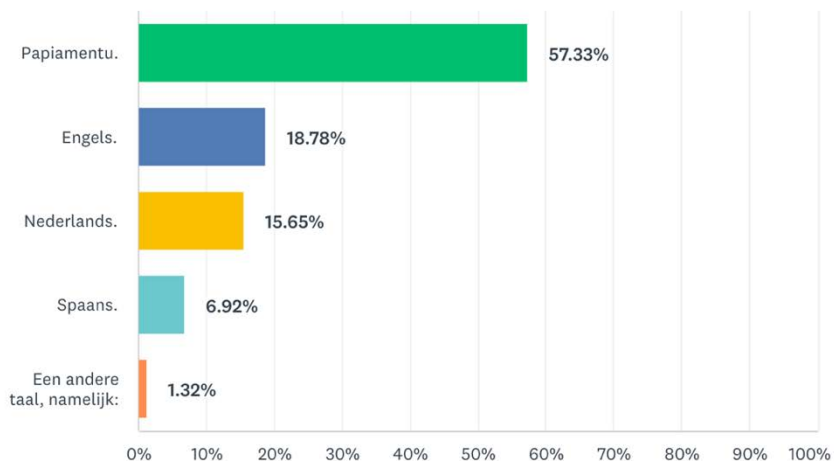
ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Vrouw.	70.68%	429
Man.	27.84%	169
Ik maak liever geen keuze.	1.48%	9
TOTAL		607

We zien dat de meeste respondenten, 71%, vrouw zijn. Onze consultants op de Bovenwinden, die de offline enquêtes afnamen merkten eveneens dat vrouwen vaker bereid waren om deel te nemen dan mannen, wanneer zij werden aangesproken. We hebben in de resultaten van de afgelopen onderzoeken, die we voor de Rijksdienst Caribisch Nederland hebben uitgevoerd, soortgelijke resultaten gezien.

5.6. Voertaal

Welke taal spreekt u thuis het meest, wat is uw voertaal?

Answered: 607 Skipped: 61

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Papiamentu.	57.33%	348
▼ Engels.	18.78%	114
▼ Nederlands.	15.65%	95
▼ Spaans.	6.92%	42
▼ Een andere taal, namelijk: Responses	1.32%	8
TOTAL		607

We zien dat de meeste respondenten Papiamentu als voertaal hebben. Gevolgd door Engels, Nederlands en Spaans.

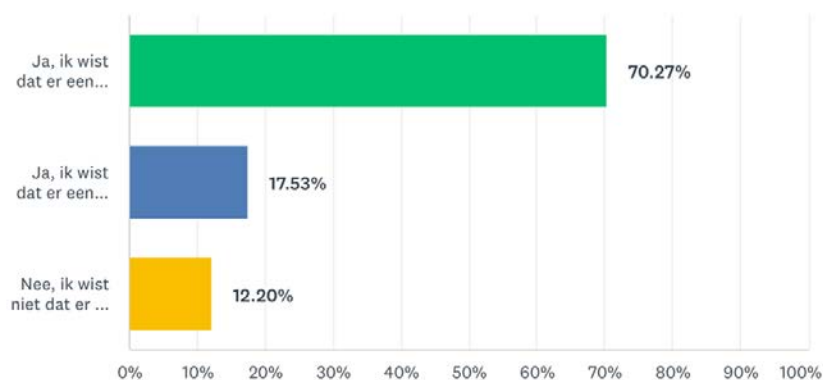
5.7. Resultaten per deelvraag van alle eilanden samen

Antwoord op deelvraag 1

'Was u bekend met het feit dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?

Wist u dat er een verkiezing was op 22 november 2023?

Answered: 582 Skipped: 86

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, ik wist dat er een Tweede Kamerverkiezing was.	70.27%	409
Ja, ik wist dat er een verkiezing was, maar niet waarvoor er een verkiezing was.	17.53%	102
Nee, ik wist niet dat er een verkiezing was.	12.20%	71
TOTAL	582	

We kunnen concluderen dat veruit de meeste respondenten, 88% wist dat er een verkiezing was op 22 november 2023.

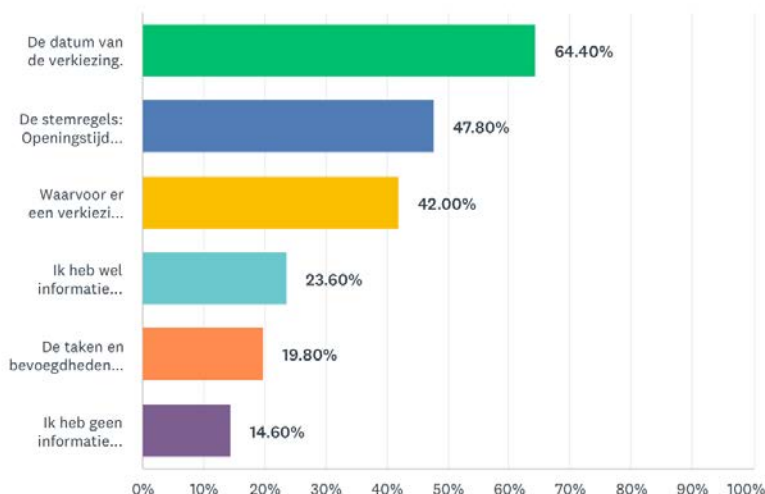
70% was ervan op de hoogte dat er een Tweede Kamerverkiezing was die dag, zij wisten dus ook voor welk orgaan. 18% was niet goed op de hoogte voor welk orgaan er een verkiezing was en 12% wist helemaal niet dat er een verkiezing was die dag.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 2

'Over welke onderwerpen heeft men informatie van de Rijkdienst Caribisch Nederland ontvangen'.

Over welke onderwerpen heeft u informatie ontvangen via de berichten van de Rijksoverheid? (meerdere antwoorden mogelijk):

Answered: 500 Skipped: 168

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ De datum van de verkiezing.	64.40% 322
▼ De stemregels: Openingstijden stemlokalen, wanneer ik mag stemmen, wat ik mee moet nemen om te kunnen stemmen etc.	47.80% 239
▼ Waarvoor er een verkiezing was (voor welk orgaan).	42.00% 210
▼ Ik heb wel informatie ontvangen over de verkiezing, maar niet via berichten van de Rijksoverheid.	23.60% 118
▼ De taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer: Wat doet de Tweede Kamer?	19.80% 99
▼ Ik heb geen informatie ontvangen over de verkiezing.	14.60% 73
Total Respondents: 500	

We zien dat de meeste respondenten informatie hebben ontvangen over de datum van de verkiezing, 64%. Daarna werden de meeste respondenten geïnformeerd over de stemregels, 48%. 42% heeft informatie ontvangen waarvoor de verkiezing is gehouden.

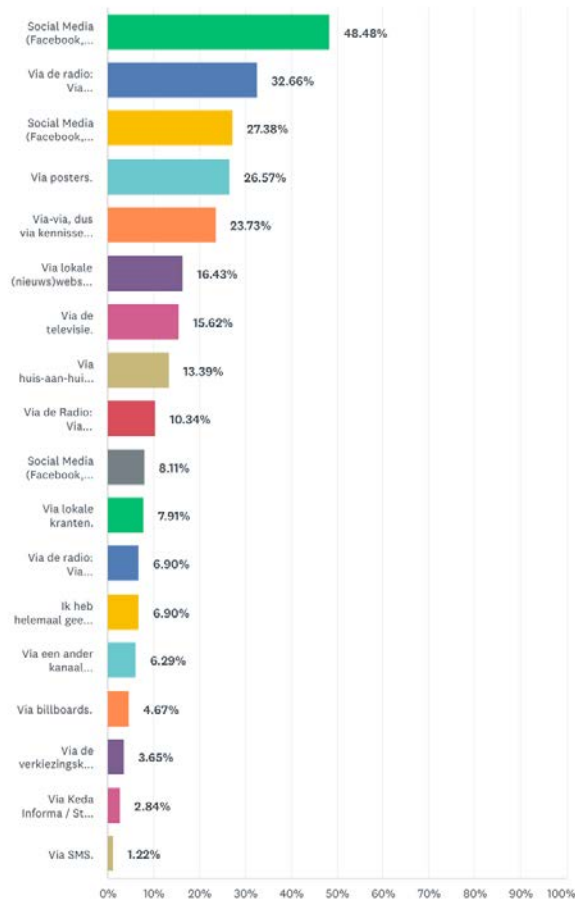
24% heeft wel informatie ontvangen maar niet via berichtgeving vanuit de RCN. We zien dat over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer niet veel respondenten informatie hebben ontvangen, slechts 20%. 15% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 3

'Via welke kanalen heeft men informatie ontvangen over de verkiezing?

Via welke kanalen heeft u informatie ontvangen over de Tweede Kamerverkiezing? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 493 Skipped: 175

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via pagina's en berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	48.48% 239
▼ Via de radio: Via radiocommercials van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	32.66% 161
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een pagina die ik volg.	27.38% 135
▼ Via posters.	26.57% 131
▼ Via-via, dus via kennissen, collega's, burens, vrienden of familie.	23.73% 117
▼ Via lokale (nieuws)websites.	16.43% 81
▼ Via de televisie.	15.62% 77
▼ Via huis-aan-huis folders.	13.39% 66
▼ Via de Radio: Via radioprogramma's met interviews of praatprogramma's.	10.34% 51
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een vriend.	8.11% 40
▼ Via lokale kranten.	7.91% 39
▼ Via de radio: Via radiocommercials van partijen of verkiesbare personen.	6.90% 34
▼ Ik heb helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.	6.90% 34
▼ Via een ander kanaal namelijk: Responses	6.29% 31
▼ Via billboards.	4.67% 23
▼ Via de verkiezingskrant.	3.65% 18
▼ Via Keda Informa / Stay Informed.	2.84% 14
▼ Via SMS.	1.22% 6
Total Respondents: 493	

We kunnen zien dat de meeste respondenten informatie hebben ontvangen via berichten van RCN op social media, namelijk 48%. 27% van de respondenten hebben informatie ontvangen via een pagina die zij volgen en 8% via een vriend op social media.

De radiocommercials van RCN hebben 33% van de respondenten bereikt. Via radioprogramma's zijn 10% van de respondenten bereikt en 7% geeft aan dat zij informatie hebben ontvangen via een radiocommercial van een verkiesbare persoon of partij.

Daarmee zien we dat de advertenties van RCN via social media het grootste bereik hadden, op de voet gevolgd door de radiocommercials.

Het bereik van de huis-aan-huisfolders, lokale websites, posters en TV-commercials was gemiddeld 19%. Het bereik is daarmee substantieel groter dan het bereik via lokale kranten of billboards.

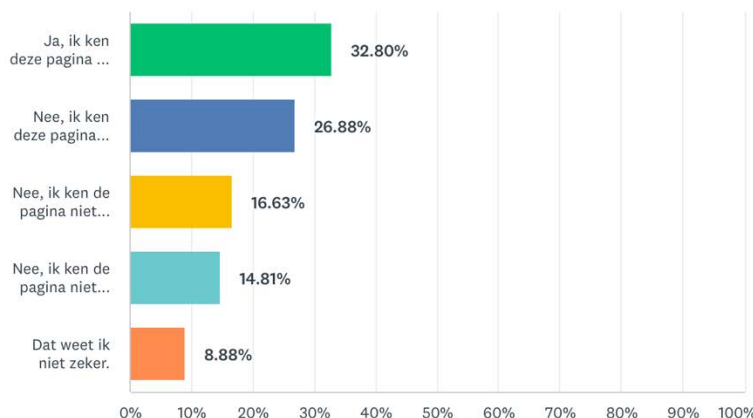
7% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing. 93% van de respondenten heeft informatie ontvangen via één van de bovenstaande kanalen. We kunnen concluderen dat bijna alle respondenten via één of meer van de bovenstaande kanalen zijn geïnformeerd over de verkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 4

'Kent men de Facebookpagina voor de Tweede Kamerverkiezing van de Rijkdienst Caribisch Nederland: 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023''

Kent u de bovenstaande Facebookpagina Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023 en/of de berichten die door deze pagina zijn geplaatst?

Answered: 439 Skipped: 229

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Ja, ik ken deze pagina en heb berichten van deze pagina voorbij zien komen.	32.80%	144
▼ Nee, ik ken deze pagina niet en heb ook geen berichten voorbij zien komen.	26.88%	118
▼ Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel berichten voorbij zien komen.	16.63%	73
▼ Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel betaalde advertenties voorbij zien komen.	14.81%	65
▼ Dat weet ik niet zeker.	8.88%	39
TOTAL	439	

Het grootste deel van de respondenten, in totaal 59%, kent de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023' niet.

27% daarvan kent de pagina niet en heeft ook geen berichten voorbij zien komen, 16% kent de pagina niet maar heeft wel berichten voorbij zien komen, 15% kent de pagina niet maar heeft wel betaalde advertenties voorbij zien komen.

Slechts 33%, is bekend met de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'.

We kunnen concluderen dat de bekendheid van deze pagina verder kan worden vergroot. Zeker gezien het feit dat de meeste respondenten (48%) zijn bereikt via social media.

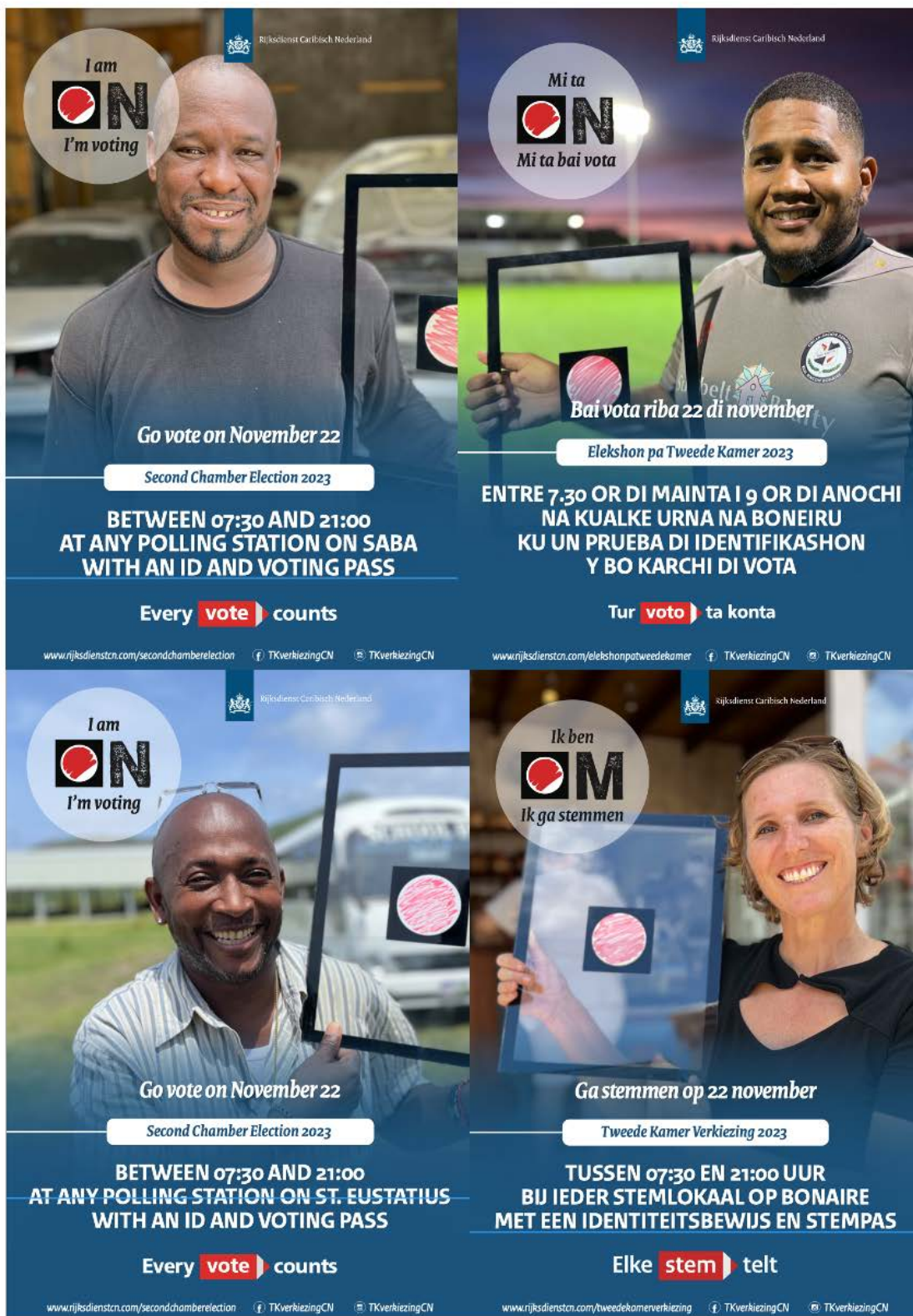
Antwoord op deelonderzoeksvraag 5
'Herkent u de bovenstaande uitingen?'

Enquête Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023

Videospots en posters Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023

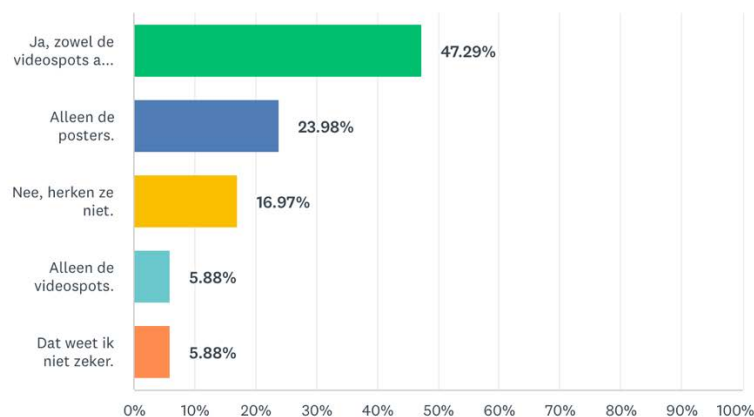
Videospots 9 0

Herkent u de bovenstaande uitingen?

Answered: 442 Skipped: 226

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Ja, zowel de videospots als de posters.	47.29%	209
▼ Alleen de posters.	23.98%	106
▼ Nee, herken ze niet.	16.97%	75
▼ Alleen de videospots.	5.88%	26
▼ Dat weet ik niet zeker.	5.88%	26
TOTAL	442	

We kunnen concluderen dat de meeste respondenten bekend zijn met de videospots en de posters van de RCN (47%). Wel is slechts 24% bekend met alleen de posters. 17% geeft aan dat ze geen van de videospots of posters herkennen.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 6 en 7

'Vond u deze boodschappen duidelijk?' en 'Ontbrak er volgens u bepaalde informatie?'

Deze twee deelvragen zijn samengevoegd in de enquêtevraag 11: *Wat zou de overheid kunnen verbeteren aan deze uitingen? Heeft u tips of opmerkingen?*

We hebben hiervoor gekozen omdat we hiermee gerichter verbeteruggesties ophalen bij de respondenten waar RCN, of de politieke partijen, mee aan de slag kunnen.

Enkele opvallende quotes op Bonaire

'Ik wil meer informatie over waarvoor we voor de 2de kamer moeten stemmen omdat het moeilijk is te begrijpen waarom als de partijen zelf doen alsof ze onze stemmen niet nodig hebben'

'Misschien samenwerking met partijen en beter aan de overheid vertellen waarom ze moeten stemmen en waarvoor'

'Geen idee, in ieder geval dat iedereen hier op de eilanden ze te zien krijgt. Hier op Bonaire zelf heb ik via de OLB 1 bericht over de verkiezingen gelezen en dat was dat de stembiljetten waren verstuurd en we ze via de post mochten ontvangen. Verder helemaal niks. Ik wist niet eens waar de stemlokalen waren.'

'Volgens mij heb ik de spot niet op tv gezien dat zou helpen of een speciale programma op tv en radio over verkiezingen en wat is de taak van de tweede kamer voor Bonaire'

'De overheid zou agressiever campagne moeten voeren om: - de bewoners bewust te maken/ overtuigen wat het nut is voor het eiland. - advies op welke partij en wat de reden van deze keus is. Middels laagdrempelige discussies laten voortvloeien waarom het belangrijk is om niet aan de kant te staan.'

'Niet alleen tijdens de verkiezing informaties hierover te geven. Maar tussen in ook. Want velen waren niet zeker waarvoor er verkiezing was en/of voor wie te stemmen, en ook niet welke soort invloed het op Bonaire heeft. Misschien meer politieke kennis in de overheid tijdens gehele jaar'
'Links naar websites met meer informatie over alle groepen en waarvoor ze staan. Ik heb het pas tegen het einde op de Bonaire.nu site gezien.'

'De filmpjes ook delen op social media; die heb ik helaas nergens voorbij zien komen. Posters wel; het lijkt alsof ze een zeer breed publiek aanspreken, viel me op dat er verschillende mensen aan me deden, je krijgt een beetje een "oh hé gaat die ook stemmen" effect (wat natuurlijk de bedoeling was)'

'Huis aan huis informatie, bijvoorbeeld bij het versturen van de stempas.'

Enkele opvallende quotes op Sint Eustatius

'The government should have call a town hall meeting and made sure that the people understood what the election was all about. Also some person did not recieved their voting card until after the election.'

'Government did their part. Maybe the parties could make us more aware of their positions and how the issues relate to us in the Caribbean. Also on what exactly the "Second Chamber" does.'

'Yes when they have these things they need to let the island know what we are voting for and what kind of benefits our island will get.'

'Inform the public what the elections are for.'

Enkele opvallende quotes op Saba

'Start a little bit more early.'

'Nothing wrong with the expressions people need to receive more information on why it is important to vote and why they should not feel disconnected from elections in the Netherlands.'

'Explain who we were voting for?'

'Ook borden plaatsen in de verschillende dorpen van Saba met daarop posters van de partijen en informatie over het stemmen.'

'Advertise the election more earlier. This way the news can spread more throughout the municipalities and more persons can be encouraged to go out and vote.'

'There was (at least not that I saw) any materials (tangible) that I saw. I got information through search engines once I knew the election was taking place.'

'We needed to have more information concerning the candidates'

'More promotions perhaps even townhall meetings, as many older people who aren't computer/internet savvy, more paper advertising would improve matters, placed in high public areas.'

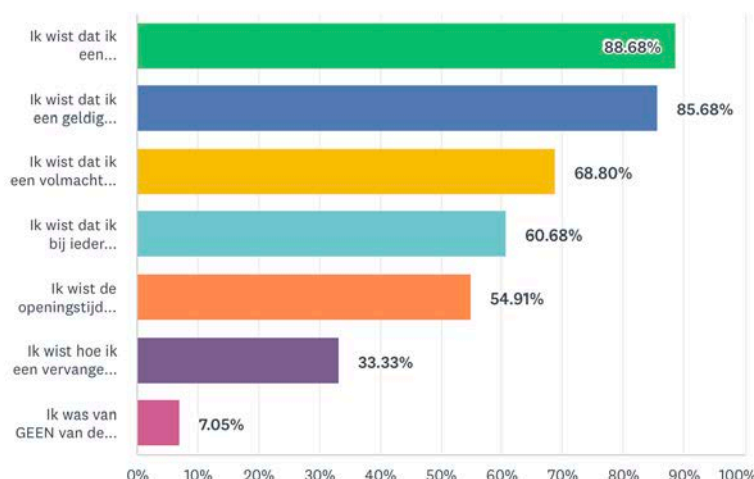
'Veel mensen hadden geen informatie over de verschillende partijen.'

Antwoord op deelonderzoeksvraag 8

'Was u bekend met de stemregels'

Van welke van de onderstaande stemregels was u op de hoogte, voorafgaand aan de verkiezing: (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 468 Skipped: 200

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ik wist dat ik een persoonlijke stempas nodig had om te kunnen stemmen.	88.68% 415
Ik wist dat ik een geldig identiteitsbewijs mee moest nemen om te stemmen.	85.68% 401
Ik wist dat ik een volmacht kon geven of ontvangen, zodat iemand voor mij kon stemmen of ik voor iemand anders.	68.80% 322
Ik wist dat ik bij ieder stemlokaal op mijn eiland kon gaan stemmen (indien er meerdere stemlokalen waren).	60.68% 284
Ik wist de openingstijden van de stemlokalen.	54.91% 257
Ik wist hoe ik een vervangende stempas aan kon vragen.	33.33% 156
Ik was van GEEN van de bovenstaande stemregels op de hoogte.	7.05% 33
Total Respondents: 468	

De meeste respondenten zijn goed op de hoogte van de stemregels. De bekendste regels zijn de regels omtrent de stempas en een geldig identiteitsbewijs. Het geven of ontvangen van een volmacht is ook een bekende stemregel.

Iets meer dan de helft van de respondenten, 61%, is op de hoogte van het feit dat ze bij meerdere stemlokalen terecht konden om hun stem uit te brengen. 55% is bekend met de openingstijden van de stemlokalen.

Slechts, 33% van de respondenten wist hoe zij een vervangende stempas konden aanvragen en 7% van de respondenten, was van geen enkele stemregel op de hoogte.

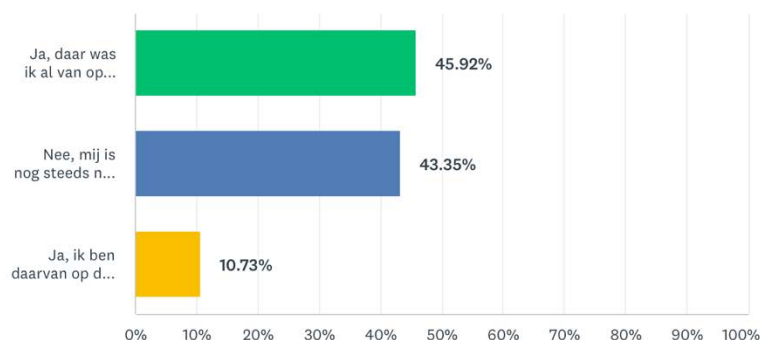
We concluderen dat er tijdens de volgende campagne meer aandacht kan worden besteed aan de procedures rondom het aanvragen van een vervangende stempas.

Antwoord op deelvraag 9

'Was men op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer'

Bent u op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer?
Weet u wat de Tweede Kamer doet?

Answered: 466 Skipped: 202

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ja, daar was ik al van op de hoogte.	45.92% 214
Nee, mij is nog steeds niet duidelijk wat hun taken en bevoegdheden zijn.	43.35% 202
Ja, ik ben daarvan op de hoogte gebracht in de periode voorafgaand aan de verkiezing, door de informatie hierover die ik heb ontvangen via de berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	10.73% 50
TOTAL	466

We zien dat 46% van de respondenten op de hoogte is van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer. 11% van deze groep is daarvan op de hoogte gebracht via de voorlichtingscampagne van RCN. We zien echter dat het voor ruim 43% van de respondenten nog steeds niet duidelijk is wat de Tweede Kamer doet.

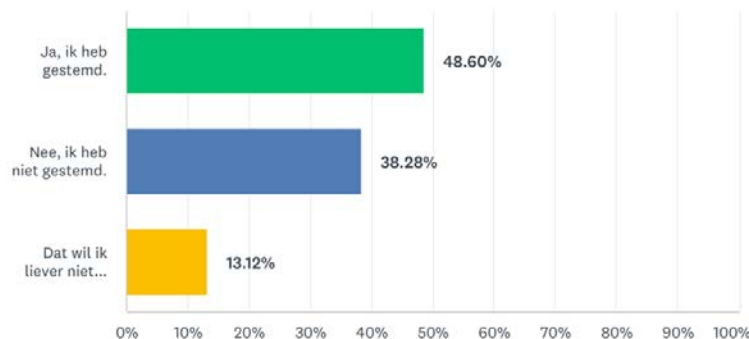
We concluderen dat aan de uitleg over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer in volgende campagne(s) extra aandacht mag worden besteed.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10

'Heeft men gestemd?'

Heeft u gestemd voor de Tweede Kamerverkiezing 2023?

Answered: 465 Skipped: 203

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Ja, ik heb gestemd.	48.60%	226
▼ Nee, ik heb niet gestemd.	38.28%	178
▼ Dat wil ik liever niet zeggen.	13.12%	61
TOTAL		465

We zien dat 49% van de respondenten op de drie eilanden is gaan stemmen.

Het opkomstpercentage was 17,7% op Sint Eustatius en 26,3% op Saba, op Bonaire ging 23,5% naar de stembus. Caribisch Nederland komt daarmee uit op een gemiddelde opkomst van 23% in 2023.

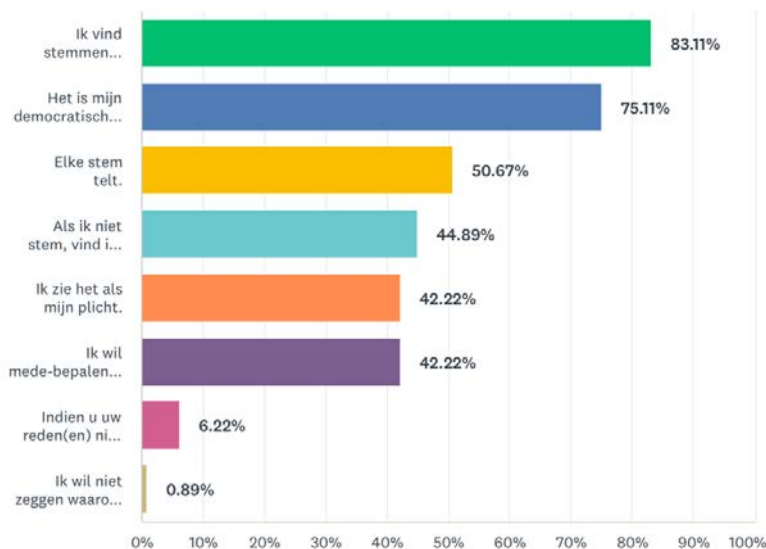
In 2021 was de opkomst nog 26%. We zien dus dat de opkomst met 3% is gedaald ten opzichte van de vorige Tweede Kamerverkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10A

'Zo ja, waarom wel?'

Wat is de reden dat u heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 225 Skipped: 443

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ Ik vind stemmen belangrijk.	83.11% 187
▼ Het is mijn democratisch recht.	75.11% 169
▼ Elke stem telt.	50.67% 114
▼ Als ik niet stem, vind ik dat ik mijn recht van spreken verlies.	44.89% 101
▼ Ik zie het als mijn plicht.	42.22% 95
▼ Ik wil mede-bepalen wie er zetels krijgt in de Tweede Kamer.	42.22% 95
▼ Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u gestemd heeft?	Responses 6.22% 14
▼ Ik wil niet zeggen waarom ik heb gestemd.	0.89% 2
Total Respondents: 225	

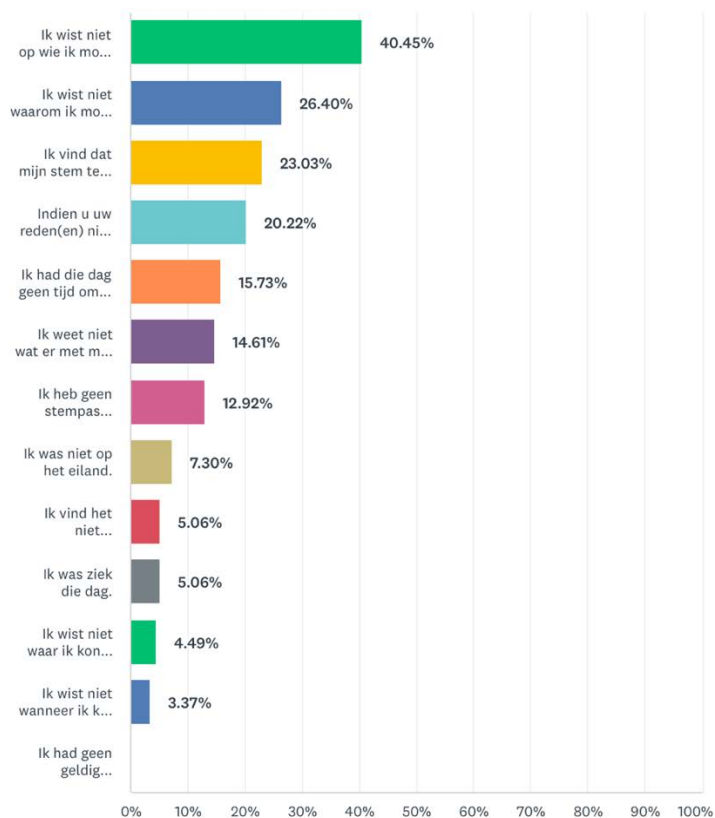
We zien dat de belangrijkste redenen om te gaan stemmen zijn 'Ik vind stemmen belangrijk' (83%) en 'Het is mijn democratisch recht' (75%). 50% van de respondenten die hebben gestemd vindt dat 'Elke stem telt'.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10B

'Zo nee, waarom niet?'

Wat is de reden dat u niet heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 178 Skipped: 490

ANSWER CHOICES		RESPONSES
Ik wist niet op wie ik moest stemmen.		40.45% 72
Ik wist niet waarom ik moest gaan stemmen.		26.40% 47
Ik vind dat mijn stem te weinig invloed heeft.		23.03% 41
Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u niet gestemd heeft?	Responses	20.22% 36
Ik had die dag geen tijd om te gaan stemmen.		15.73% 28
Ik weet niet wat er met mijn stem gebeurt.		14.61% 26
Ik heb geen stempas ontvangen of mijn stempas niet op tijd ontvangen.		12.92% 23
Ik was niet op het eiland.		7.30% 13
Ik vind het niet belangrijk.		5.06% 9
Ik was ziek die dag.		5.06% 9
Ik wist niet waar ik kon gaan stemmen.		4.49% 8
Ik wist niet wanneer ik kon gaan stemmen.		3.37% 6
Ik had geen geldig indentiteitsbewijs.		0.00% 0
Total Respondents: 178		

We zien dat 40% van de respondenten niet wist op wie zij moesten stemmen. 26% gaf aan dat zij niet wisten waarom ze moesten gaan stemmen. Hier liggen kansen voor RCN.

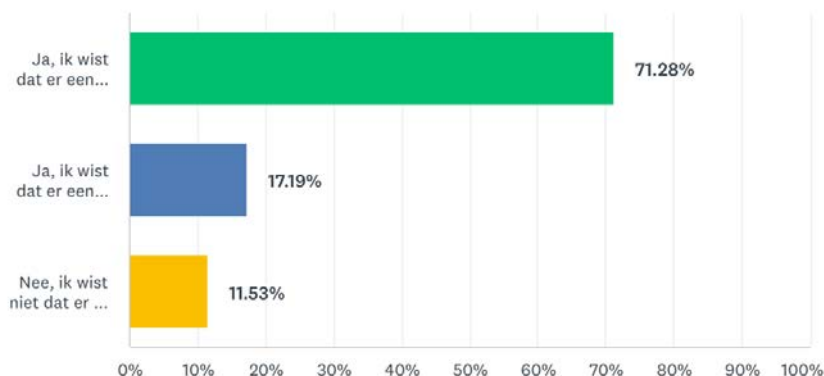
6. Onderzoeksresultaten Bonaire

Antwoord op deelonderzoeksvraag 1, Bonaire

'Was u bekend met het feit dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?

Wist u dat er een verkiezing was op 22 november 2023?

Answered: 477 Skipped: 60

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, ik wist dat er een Tweede Kamerverkiezing was.	71.28%	340
Ja, ik wist dat er een verkiezing was, maar niet waarvoor er een verkiezing was.	17.19%	82
Nee, ik wist niet dat er een verkiezing was.	11.53%	55
TOTAL	477	

We concluderen dat veruit de meeste respondenten op Bonaire, 88% wist dat er een verkiezing was op 22 november 2023.

71% was ervan op de hoogte dat er een Tweede Kamerverkiezing was die dag, zij wisten dus ook voor welk orgaan. 17% was niet goed op de hoogte voor welk orgaan er een verkiezing was en 12% wist helemaal niet dat er een verkiezing was die dag.

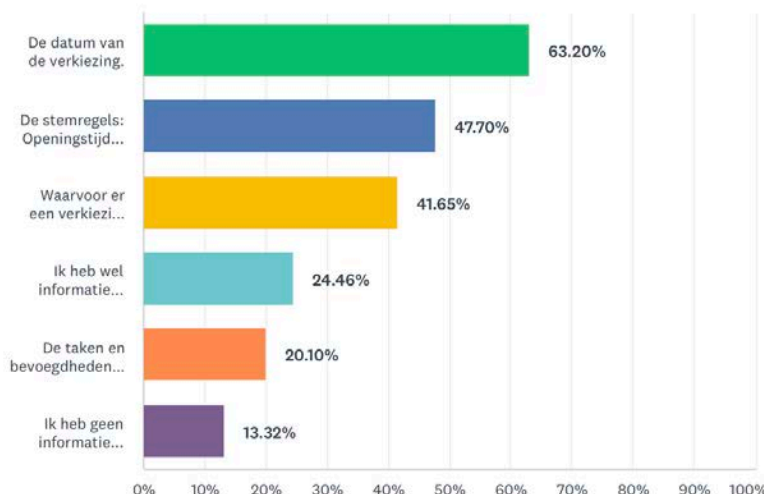
We concluderen dat de meeste inwoners van Bonaire, 88% bekend waren met het feit dat er een verkiezing was op 22 november 2023 en dat 71% hiervan wist voor welk orgaan er een verkiezing werd gehouden. Een groter gedeelte dan bij de vorige Tweede Kamerverkiezing, namelijk 12% was niet op de hoogte dat er een verkiezing was.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 2, Bonaire

'Over welke onderwerpen heeft men informatie van de Rijkdienst Caribisch Nederland ontvangen'.

Over welke onderwerpen heeft u informatie ontvangen via de berichten van de Rijksoverheid? (meerdere antwoorden mogelijk):

Answered: 413 Skipped: 124

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ De datum van de verkiezing.	63.20% 261
▼ De stemregels: Openingstijden stemlokalen, wanneer ik mag stemmen, wat ik mee moet nemen om te kunnen stemmen etc.	47.70% 197
▼ Waarvoor er een verkiezing was (voor welk orgaan).	41.65% 172
▼ Ik heb wel informatie ontvangen over de verkiezing, maar niet via berichten van de Rijksoverheid.	24.46% 101
▼ De taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer: Wat doet de Tweede Kamer?	20.10% 83
▼ Ik heb geen informatie ontvangen over de verkiezing.	13.32% 55
Total Respondents: 413	

We zien dat de meeste respondenten op Bonaire informatie hebben ontvangen over de datum van de verkiezing, 63%. Daarna werden de meeste respondenten geïnformeerd over de stemregels, 48%. 42% heeft informatie ontvangen waarvoor de verkiezing is gehouden.

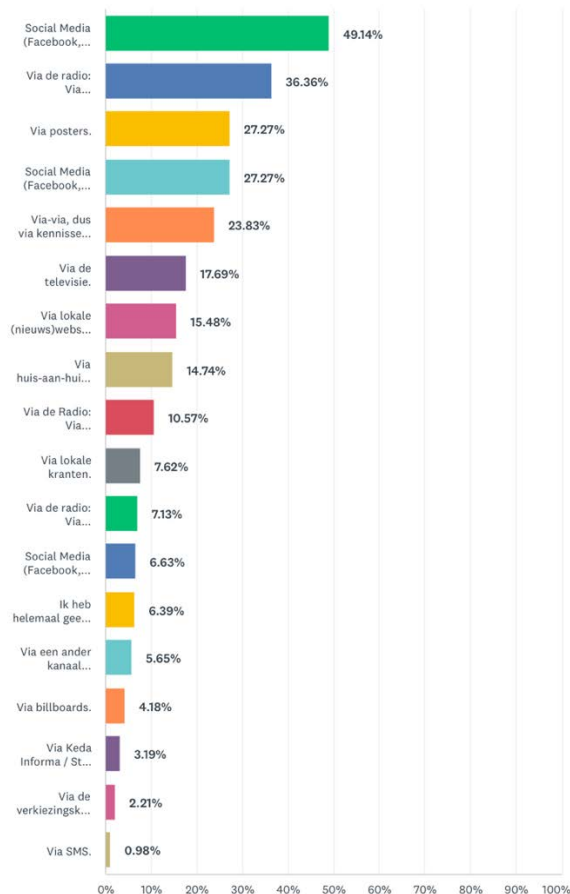
24% heeft wel informatie ontvangen maar niet via berichtgeving vanuit de RCN en we zien dat over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer niet veel respondenten informatie hebben ontvangen, slechts 20%. 13% van de respondenten op Bonaire heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 3, Bonaire

'Via welke kanalen heeft men informatie ontvangen over de verkiezing?

Via welke kanalen heeft u informatie ontvangen over de Tweede Kamerverkiezing? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 407 Skipped: 130

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via pagina's en berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	49.14% 200
▼ Via de radio: Via radiocommercials van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	36.36% 148
▼ Via posters.	27.27% 111
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een pagina die ik volg.	27.27% 111
▼ Via-via, dus via kennissen, collega's, burens, vrienden of familie.	23.83% 97
▼ Via de televisie.	17.69% 72
▼ Via lokale (nieuws)websites.	15.48% 63
▼ Via huis-aan-huis folders.	14.74% 60
▼ Via de Radio: Via radioprogramma's met interviews of praatprogramma's.	10.57% 43
▼ Via lokale kranten.	7.62% 31
▼ Via de radio: Via radiocommercials van partijen of verkiesbare personen.	7.13% 29
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een vriend.	6.63% 27
▼ Ik heb helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.	6.39% 26
▼ Via een ander kanaal namelijk: Responses	5.65% 23
▼ Via billboards.	4.18% 17
▼ Via Keda Informa / Stay Informed.	3.19% 13
▼ Via de verkiezingskrant.	2.21% 9
▼ Via SMS.	0.98% 4
Total Respondents: 407	

We kunnen zien dat de meeste respondenten informatie hebben ontvangen via berichten van de RCN op social media, namelijk 49%. 27% van de respondenten hebben informatie ontvangen via een pagina die zij volgen en 6% via een vriend op social media.

De radiocommercials van RCN hebben 36% van de respondenten bereikt. Via radioprogramma's zijn 11% van de respondenten op Bonaire bereikt en 7% geeft aan dat zij informatie hebben ontvangen via een radiocommercial van een verkiesbare persoon of partij.

Daarmee zien we dat de advertenties van RCN via social media het grootste bereik hebben gehad, op de voet gevolgd door de radiocommercials.

Het bereik van de huis-aan-huisfolders, lokale websites, posters en TV-commercials was tussen de 8 en 18%. Het bereik is daarmee substantieel groter dan het bereik via lokale kranten of de verkiezingskrant met een bereik tussen de 2 en 8%.

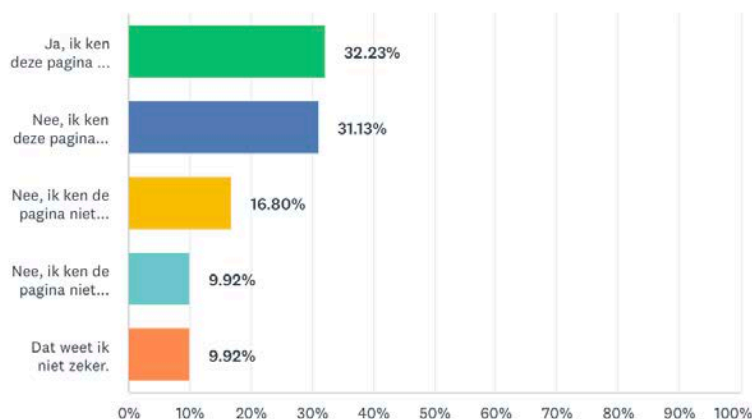
6% van de respondenten op Bonaire heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing. 94% van de respondenten heeft dus informatie ontvangen via één van de bovenstaande kanalen. We kunnen concluderen dat vrijwel alle respondenten via de bovenstaande kanalen zijn geïnformeerd over de verkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 4, Bonaire

'Kent men de Facebookpagina voor de Tweede Kamerverkiezing van de Rijksdienst Caribisch Nederland: 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'

Kent u de bovenstaande Facebookpagina Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023 en/of de berichten die door deze pagina zijn geplaatst?

Answered: 363 Skipped: 174

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, ik ken deze pagina en heb berichten van deze pagina voorbij zien komen.	32.23%	117
Nee, ik ken deze pagina niet en heb ook geen berichten voorbij zien komen.	31.13%	113
Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel berichten voorbij zien komen.	16.80%	61
Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel betaalde advertenties voorbij zien komen.	9.92%	36
Dat weet ik niet zeker.	9.92%	36
TOTAL	363	

Het grootste deel van de respondenten op Bonaire, in totaal 58%, kent de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023' niet. 31% daarvan kent de pagina niet en heeft ook geen berichten voorbij zien komen, 17% kent de pagina niet maar heeft wel berichten voorbij zien komen, 10% kent de pagina niet maar heeft wel betaalde advertenties voorbij zien komen.

Slechts 32%, is bekend met de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'.

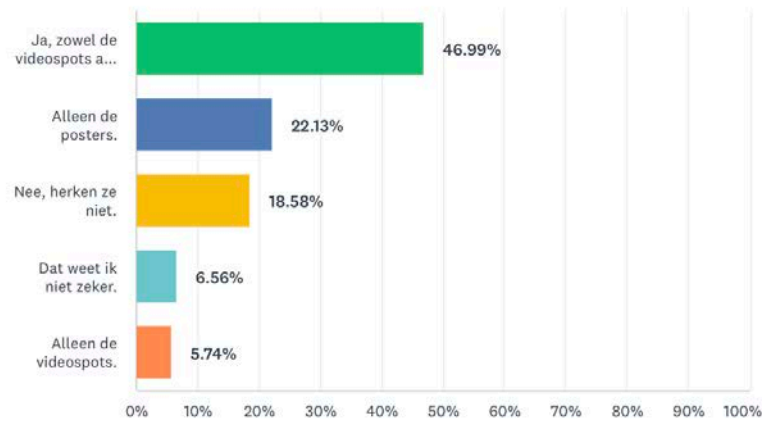
We kunnen concluderen dat de bekendheid van deze pagina verder kan worden vergroot. Zeker gezien het feit dat de meeste respondenten zijn bereikt via social media.

Antwoord op deelvraag 5, Bonaire

'Herkent u de bovenstaande uitingen?'

Herkent u de bovenstaande uitingen?

Answered: 366 Skipped: 171

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, zowel de videospots als de posters.	46.99%	172
Alleen de posters.	22.13%	81
Nee, herken ze niet.	18.58%	68
Dat weet ik niet zeker.	6.56%	24
Alleen de videospots.	5.74%	21
TOTAL		366

We kunnen concluderen dat de meeste respondenten bekend zijn met de videospots en de posters van de RCN (47%). Slechts 22% is bekend met alleen de posters. 19% geeft aan dat ze geen van de videospots of posters herkennen.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 6 en 7, Bonaire

'Vond u deze boodschappen duidelijk? Ontbrak er volgens u informatie?'

Deze twee deelvragen zijn samengevoegd in de enquêtevraag 11: *'Wat zou de overheid kunnen verbeteren aan deze uitingen? Heeft u tips of opmerkingen?'*

We hebben hiervoor gekozen omdat we hiermee gerichter verbeteruggesties ophalen bij de respondenten waar RCN, of de politieke partijen, mee aan de slag kunnen.

Enkele opvallende quotes op Bonaire

'Moeten meer agressief zijn met het reclame maken om te gaan stemmen want van de partijen hoor je niks'

'Informatie voor Latino's'

'Momenteel zou ik het niet weten'

'Ik wil meer informatie over waarvoor we voor de 2de kamer moeten stemmen omdat het moeilijk is te begrijpen waarom als de partijen zelf doen alsof ze onze stemmen niet nodig hebben'

'Misschien samenwerking met partijen en beter aan de overheid vertellen waarom ze moeten stemmen en waarvoor'

'Geen idee, in ieder geval dat iedereen hier op de eilanden ze te zien krijgt. Hier op Bonaire zelf heb ik via de OLB 1 bericht over de verkiezingen gelezen en dat was dat de stembiljetten waren verstuurd en we ze via de post mochten ontvangen. Verder helemaal niks. Ik wist niet eens waar de stemlokalen waren.'

'Volgens mij heb ik de spot niet op tv gezien dat zou helpen of een speciaal programma op tv en radio over verkiezingen en wat is de taak van de tweede kamer voor Bonaire'

'Alleen de stemdag is niet genoeg mensen waarop je kunt stemmen moeten ook meer campagne voeren op Bonaire en niet alleen RCN moet reclame maken'

'De overheid zou agressiever campagne moeten voeren om: - de bewoners bewust te maken/ overtuigen wat het nut is voor het eiland. - advies op welke partij en wat de reden van deze keus is. Middels laagdrempelige discussies laten voortvloeien waarom het belangrijk is om niet aan de kant te staan.'

'Niet alleen tijdens de verkiezing informaties hierover te geven. Maar tussen in ook. Want velen waren niet zeker waarvoor er verkiezing was en/of voor wie te stemmen, en ook niet welke soort invloed het op Bonaire heeft. Misschien meer politieke kennis in de overheid tijdens gehele jaar'

'Links naar websites met meer informatie over alle groepen en waarvoor ze staan. Ik heb het pas tegen de einde op de Bonaire.nu site gezien.'

'De filmpjes ook delen op social media; die heb ik helaas nergens voorbij zien komen. Posters wel; het lijkt alsof ze een zeer breed publiek aanspreken, viel me op dat er verschillende mensen aan mee'

deden, je krijgt een beetje een "oh hé gaat die ook stemmen" effect (wat natuurlijk de bedoeling was)'

'Uitleggen aan burgers wat het belang van de 2de Kamerverkiezingen is voor Bonaire. In communicatie gaan met politieke partijen om te zorgen dat ze informatie verstrekken aan de burgers van Bonaire. Dat was bijna niet zichtbaar, op straat of in de (sociale) media, of in de partij programma's.'

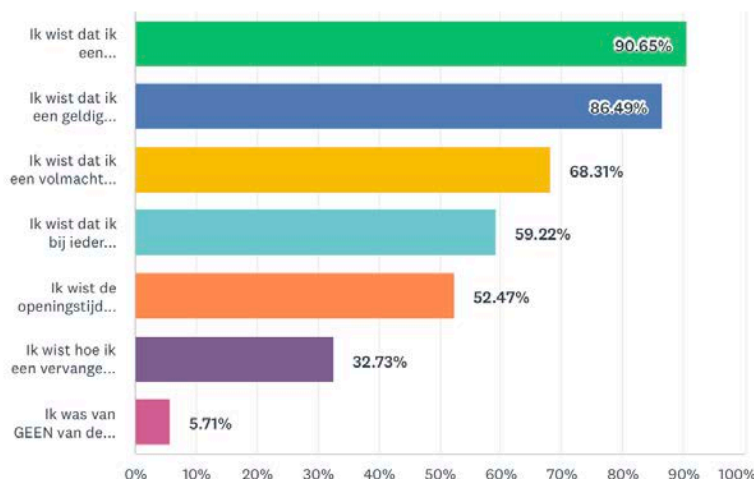
'Huis aan huis informatie, bijvoorbeeld bij het versturen van de stempas.'

Antwoord op deelonderzoeksvraag 8, Bonaire

'Was u bekend met de stemregels'

Van welke van de onderstaande stemregels was u op de hoogte, voorafgaand aan de verkiezing: (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 385 Skipped: 152

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ik wist dat ik een persoonlijke stempas nodig had om te kunnen stemmen.	90.65% 349
Ik wist dat ik een geldig identiteitsbewijs mee moest nemen om te stemmen.	86.49% 333
Ik wist dat ik een volmacht kon geven of ontvangen, zodat iemand voor mij kon stemmen of ik voor iemand anders.	68.31% 263
Ik wist dat ik bij ieder stemlokaal op mijn eiland kon gaan stemmen (indien er meerdere stemlokalen waren).	59.22% 228
Ik wist de openingstijden van de stemlokalen.	52.47% 202
Ik wist hoe ik een vervangende stempas aan kon vragen.	32.73% 126
Ik was van GEEN van de bovenstaande stemregels op de hoogte.	5.71% 22
Total Respondents: 385	

De meeste respondenten op Bonaire zijn goed op de hoogte van de stemregels.

Meer dan de helft van de respondenten, 59%, is op de hoogte dat ze bij meerdere stemlokalen terecht konden om hun stem uit te brengen en 52% is bekend met de openingstijden van de stemlokalen.

33% van de respondenten wist hoe zij een vervangende stempas konden aanvragen.

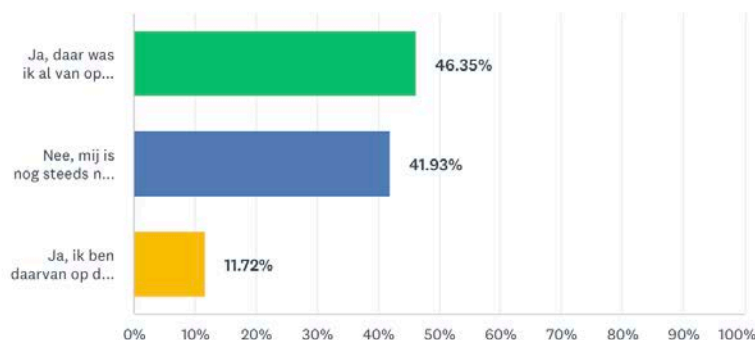
Slechts 6% van de respondenten, was van geen enkele stemregel op de hoogte.

Antwoord op deelvraag 9, Bonaire

'Was men op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer'

Bent u op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer?
Weet u wat de Tweede Kamer doet?

Answered: 384 Skipped: 153

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ja, daar was ik al van op de hoogte.	46.35% 178
Nee, mij is nog steeds niet duidelijk wat hun taken en bevoegdheden zijn.	41.93% 161
Ja, ik ben daarvan op de hoogte gebracht in de periode voorafgaand aan de verkiezing, door de informatie hierover die ik heb ontvangen via de berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	11.72% 45
TOTAL	384

We zien dat 46% van de respondenten op de hoogte is van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer. 12% van deze groep is daarvan op de hoogte gebracht via de voorlichtingscampagne van RCN. We zien echter dat het voor ruim 42% van de respondenten op Bonaire nog niet duidelijk is wat de Tweede Kamer doet. Daar is nog een hoop te winnen voor de Rijksoverheid.

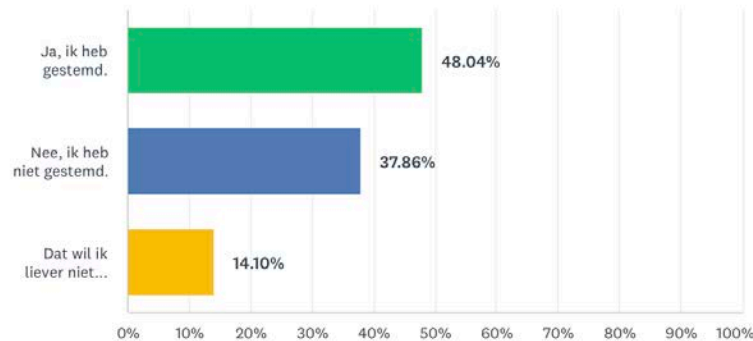
We concluderen dat aan de uitleg over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer in volgende campagnes extra aandacht mag worden besteed.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10, Bonaire

'Heeft men gestemd?'

Heeft u gestemd voor de Tweede Kamerverkiezing 2023?

Answered: 383 Skipped: 154

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, ik heb gestemd.	48.04%	184
Nee, ik heb niet gestemd.	37.86%	145
Dat wil ik liever niet zeggen.	14.10%	54
TOTAL		383

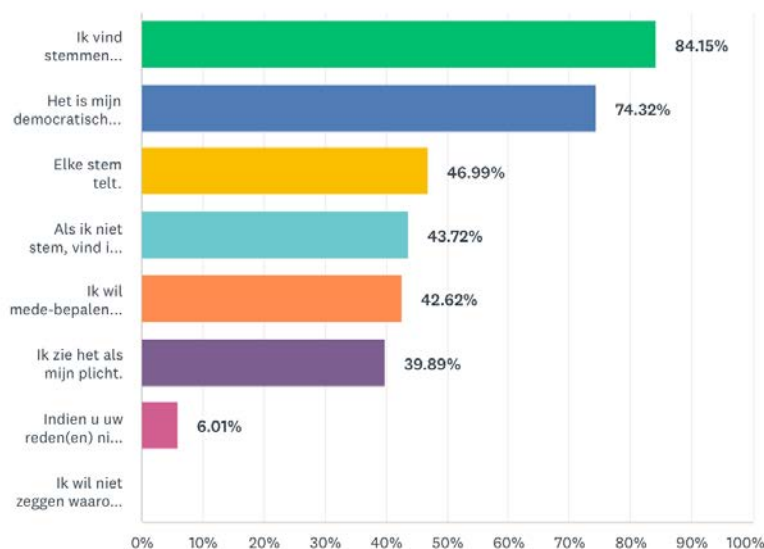
We zien dat 48% van de respondenten op Bonaire is gaan stemmen.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10A, Bonaire

'Zo ja, waarom wel?'

Wat is de reden dat u heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 183 Skipped: 354

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ik vind stemmen belangrijk.	84.15%	154
Het is mijn democratisch recht.	74.32%	136
Elke stem telt.	46.99%	86
Als ik niet stem, vind ik dat ik mijn recht van spreken verlies.	43.72%	80
Ik wil mede-bepalen wie er zetels krijgt in de Tweede Kamer.	42.62%	78
Ik zie het als mijn plicht.	39.89%	73
Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u gestemd heeft?	Responses 6.01%	11
Ik wil niet zeggen waarom ik heb gestemd.	0.00%	0
Total Respondents: 183		

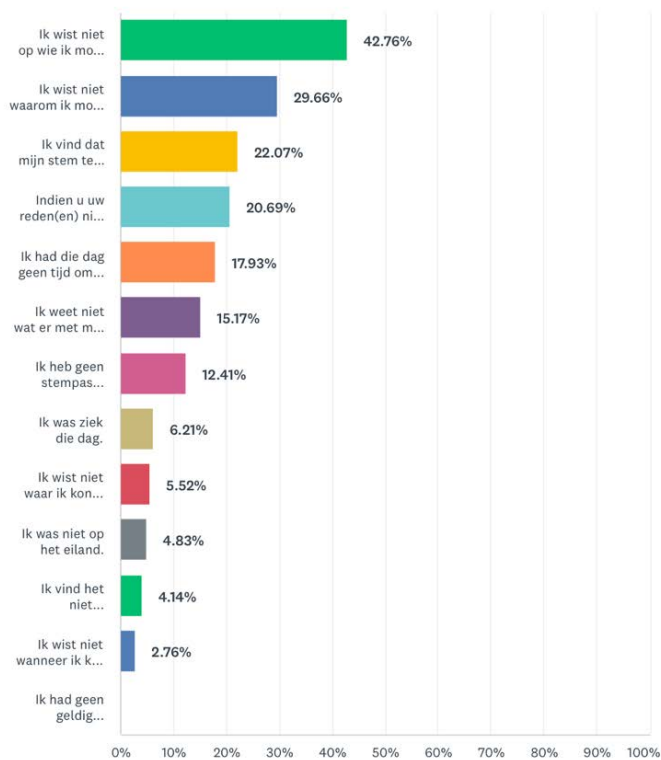
We zien dat de belangrijkste redenen om te gaan stemmen zijn 'Ik vind stemmen belangrijk' (84%) en 'Het is mijn democratisch recht' (74%). 47% van de respondenten op Bonaire die hebben gestemd vindt dat 'Elke stem telt'.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10B, Bonaire

'Zo nee, waarom niet?'

Wat is de reden dat u niet heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 145 Skipped: 392

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ik wist niet op wie ik moest stemmen.	42.76% 62
Ik wist niet waarom ik moest gaan stemmen.	29.66% 43
Ik vind dat mijn stem te weinig invloed heeft.	22.07% 32
Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u niet gestemd heeft?	Responses 20.69% 30
Ik had die dag geen tijd om te gaan stemmen.	17.93% 26
Ik weet niet wat er met mijn stem gebeurt.	15.17% 22
Ik heb geen stempas ontvangen of mijn stempas niet op tijd ontvangen.	12.41% 18
Ik was ziek die dag.	6.21% 9
Ik wist niet waar ik kon gaan stemmen.	5.52% 8
Ik was niet op het eiland.	4.83% 7
Ik vind het niet belangrijk.	4.14% 6
Ik wist niet wanneer ik kon gaan stemmen.	2.76% 4
Ik had geen geldig indentiteitsbewijs.	0.00% 0
Total Respondents: 145	

We zien dat 43% van de respondenten op Bonaire niet wist op wie zij moesten stemmen. 30% gaf aan dat zij niet wisten waarom zij moesten gaan stemmen.

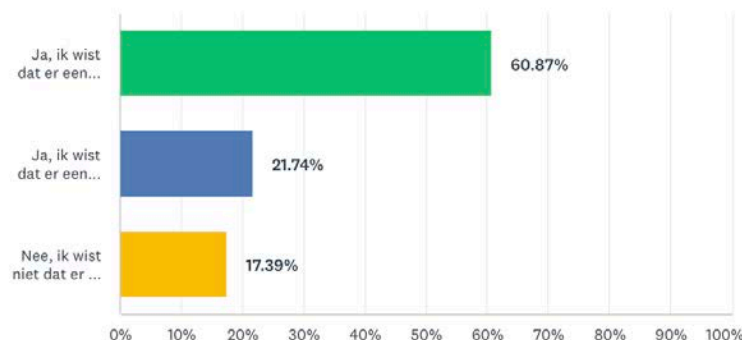
7. Onderzoeksresultaten Sint Eustatius

Antwoord op deelonderzoeksvraag 1, Sint Eustatius

'Was u bekend met het feit dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?

Wist u dat er een verkiezing was op 22 november 2023?

Answered: 69 Skipped: 14

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, ik wist dat er een Tweede Kamerverkiezing was.	60.87%	42
Ja, ik wist dat er een verkiezing was, maar niet waarvoor er een verkiezing was.	21.74%	15
Nee, ik wist niet dat er een verkiezing was.	17.39%	12
TOTAL		69

We kunnen concluderen dat veruit de meeste respondenten, 83% wist dat er een verkiezing was op 22 november 2023.

61% was ervan op de hoogte dat er een Tweede Kamerverkiezing was die dag, zij wisten dus ook voor welk orgaan. 21,7% was niet goed op de hoogte voor welk orgaan er een verkiezing was en 17% wist helemaal niet dat er een verkiezing was die dag.

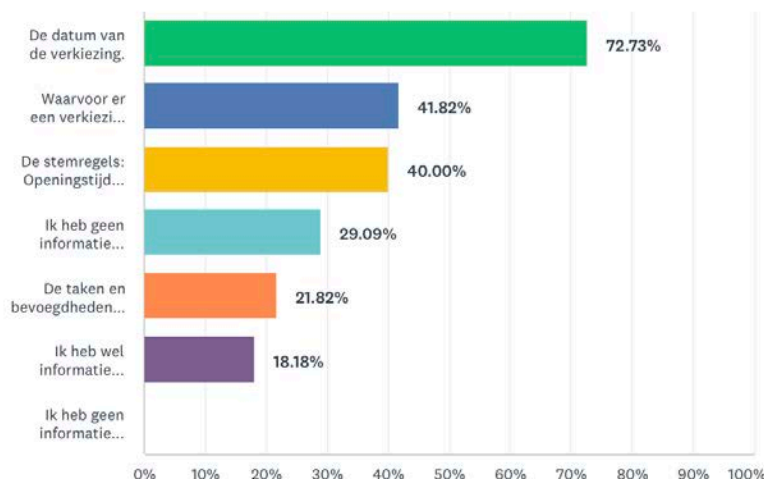
We kunnen concluderen dat de meeste inwoners van Sint Eustatius, 83% bekend waren met het feit dat er een verkiezing was op 22 november 2023 en dat 61% hiervan wist voor welk orgaan er een verkiezing werd gehouden. Een groter gedeelte dan bij de vorige Tweede Kamerverkiezing, namelijk 17%, was niet op de hoogte dat er een verkiezing was.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 2, Sint Eustatius

'Over welke onderwerpen heeft men informatie van de Rijkdienst Caribisch Nederland ontvangen'.

Over welke onderwerpen heeft u informatie ontvangen via de berichten van de Rijksoverheid? (meerdere antwoorden mogelijk):

Answered: 55 Skipped: 28

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
De datum van de verkiezing.	72.73%	40
Waarvoor er een verkiezing was (voor welk orgaan).	41.82%	23
De stemregels: Openingstijden stemlokalen, wanneer ik mag stemmen, wat ik mee moet nemen om te kunnen stemmen etc.	40.00%	22
Ik heb geen informatie ontvangen over de verkiezing.	29.09%	16
De taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer: Wat doet de Tweede Kamer?	21.82%	12
Ik heb wel informatie ontvangen over de verkiezing, maar niet via berichten van de Rijksoverheid.	18.18%	10
Ik heb geen informatie ontvangen over de verkiezingen.	0.00%	0
Total Respondents: 55		

We zien dat de meeste respondenten informatie hebben ontvangen over de datum van de verkiezing, 73%. 42% heeft informatie ontvangen waarvoor de verkiezing is gehouden. Daarna werden de meeste respondenten geïnformeerd over de stemregels, 40%.

29% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing en we zien dat over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer niet veel respondenten informatie hebben ontvangen, slechts 22%.

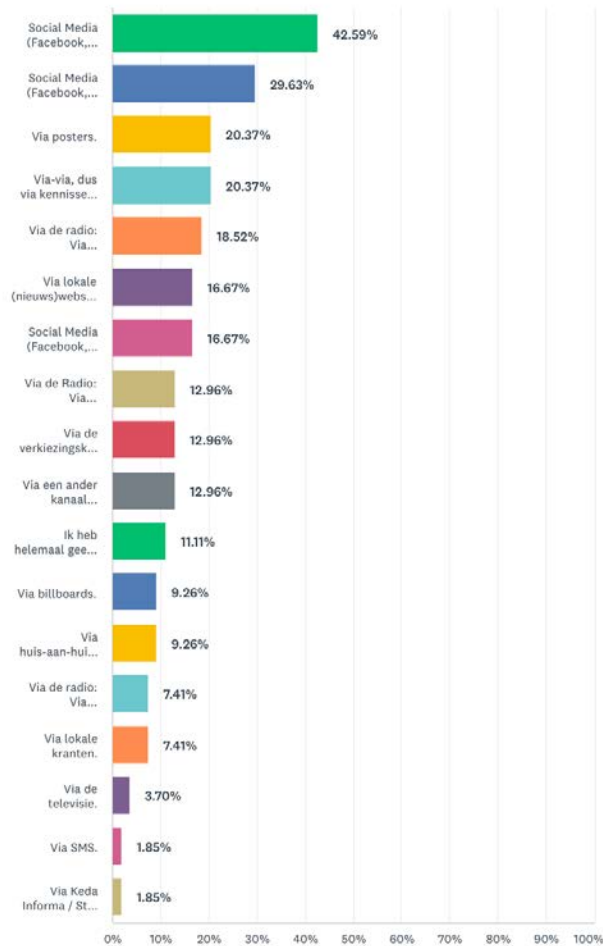
18% heeft wel informatie ontvangen maar niet via berichtgeving vanuit de RCN.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 3, Sint Eustatius

'Via welke kanalen heeft men informatie ontvangen over de verkiezing?

Via welke kanalen heeft u informatie ontvangen over de Tweede Kamerverkiezing? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 54 Skipped: 29

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via pagina's en berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	42.59% 23
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een pagina die ik volg.	29.63% 16
▼ Via posters.	20.37% 11
▼ Via-via, dus via kennissen, collega's, burens, vrienden of familie.	20.37% 11
▼ Via de radio: Via radiocommercials van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	18.52% 10
▼ Via lokale (nieuws)websites.	16.67% 9
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een vriend.	16.67% 9
▼ Via de Radio: Via radioprogramma's met interviews of praatprogramma's.	12.96% 7
▼ Via de verkiezingskrant.	12.96% 7
▼ Via een ander kanaal namelijk: Responses	12.96% 7
▼ Ik heb helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.	11.11% 6
▼ Via billboards.	9.26% 5
▼ Via huis-aan-huis folders.	9.26% 5
▼ Via de radio: Via radiocommercials van partijen of verkiesbare personen.	7.41% 4
▼ Via lokale kranten.	7.41% 4
▼ Via de televisie.	3.70% 2
▼ Via SMS.	1.85% 1
▼ Via Keda Informa / Stay Informed.	1.85% 1
Total Respondents: 54	

Onderzoeksrapport - Kwantitatief onderzoek naar de effecten van de voorlichtingscampagne voor de Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023

We kunnen zien dat de meeste respondenten op Sint Eustatius informatie hebben ontvangen via berichten van RCN op social media, namelijk 43%. 30% van de respondenten hebben informatie ontvangen via een pagina die zij volgen en 20% heeft informatie ontvangen via posters.

De radiocommercials van RCN hebben 19% van de respondenten bereikt. Via interviews of praatprogramma zijn 13% van de respondenten bereikt. 7% geeft aan dat zij informatie hebben ontvangen via een radiocommercial van een verkiesbare persoon of partij.

Daarmee zien we dat de advertenties van RCN via social media het grootste bereik hadden, daarna de posters, op de voet gevolgd door de radio.

Het bereik van de huis-aan-huisfolders, lokale websites, lokale kranten en TV-commercials lag laag, allen onder de 10%.

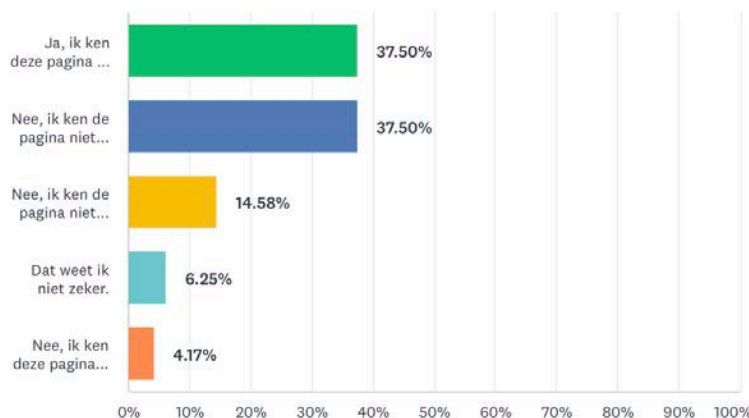
11% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing. 93% van de respondenten heeft dus informatie ontvangen via één van de bovenstaande kanalen. We kunnen concluderen dat vrijwel alle respondenten via de bovenstaande kanalen zijn geïnformeerd over de verkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 4, Sint Eustatius

'Kent men de Facebookpagina voor de Tweede Kamerverkiezing van de Rijkdienst Caribisch Nederland: 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023''

Kent u de bovenstaande Facebookpagina Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023 en/of de berichten die door deze pagina zijn geplaatst?

Answered: 48 Skipped: 35

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, ik ken deze pagina en heb berichten van deze pagina voorbij zien komen.	37.50%	18
Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel betaalde advertenties voorbij zien komen.	37.50%	18
Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel berichten voorbij zien komen.	14.58%	7
Dat weet ik niet zeker.	6.25%	3
Nee, ik ken deze pagina niet en heb ook geen berichten voorbij zien komen.	4.17%	2
TOTAL	48	

Het grootste deel van de respondenten op Sint Eustatius, in totaal 57%, kent de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023' niet.

38% kent de pagina niet maar heeft wel betaalde advertenties voorbij zien komen, en 16% kent de pagina niet maar heeft wel berichten voorbij zien komen.

4% kent de pagina niet en heeft ook geen berichten voorbij zien komen

Slechts 38%, is bekend met de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'.

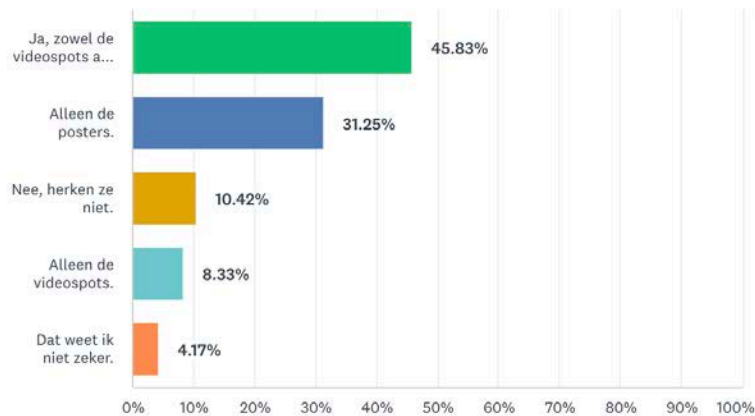
We kunnen concluderen dat de bekendheid van deze pagina verder kan worden vergroot. Zeker gezien het feit dat de meeste respondenten zijn bereikt via social media.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 5, Sint Eustatius

Herkent u de bovenstaande uitingen?

Herkent u de bovenstaande uitingen?

Answered: 48 Skipped: 35

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, zowel de videospots als de posters.	45.83%	22
Alleen de posters.	31.25%	15
Nee, herken ze niet.	10.42%	5
Alleen de videospots.	8.33%	4
Dat weet ik niet zeker.	4.17%	2
TOTAL		48

We kunnen concluderen dat de meeste respondenten op Sint Eustatius bekend zijn met de videospots en de posters van de RCN, 46%. Slechts 31% is bekend met alleen de posters. 10% geeft aan dat ze geen van de videospots of posters herkennen.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 6 en 7, Sint Eustatius

Vond u deze boodschappen duidelijk? Ontbrak er volgens u informatie?

Deze 2 deelvragen zijn samengevoegd in de enquêtevraag 11: *Wat zou de overheid kunnen verbeteren aan deze uitingen? Heeft u tips of opmerkingen?*

We hebben hiervoor gekozen omdat we hiermee gericht verbeter suggesties ophalen bij de respondenten waar RCN, of de politieke partijen, mee aan de slag kunnen.

Enkele opvallende quotes op Sint Eustatius

'The government should have call a town hall meeting and made sure that the people understood what the election was all about. Also some person did not recieved their voting card until after the election.'

'Government did their part. Maybe the parties could make us more aware of their positions and how the issues relate to us in the caribbean. Also on what exactly the "Second Chamber" does.'

'Create information sessions with focus groups and also include NIMD in the process to assist.'

Yes when they having these things they need to let the island know what we voting for and what kind of benefits our island will get.

'The Government could have provided more information on the political parties, the persons on the political party list and give information on their profiles.'

'More information on what and who we are voting for. Who are the candidates'.

'Inform the public what the elections are for'.

'I think they should of inform the public in more time an not just a few days before the election date'

'Give more information, maybe in booklet, on the programs of the parties.'

'More information sessions, candidates didn't campaign on the Islands. I didn't really understand what the election was about, or who to vote for.'

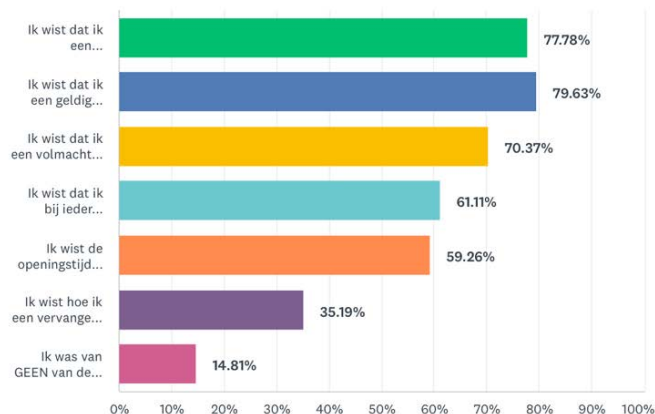
'Personally I believe, persons that postulate themselves should make more exceptions to communicate with the islands. often times we are not properly updated on campaign sessions or any interesting topics related to elections. I also am of the opinion that since we are a municipality within the Netherlands, we should have propaganda's in all languages so the islands a can also follow. as much as we will like to agree or disagree but half of the inhabitants living on the islands only speak english or papiamentu not Dutch. I say if the Netherlands wants us the islands to participate in their elections they should truly show that we the islands also can make a difference. I dont really see this as a goverment issues because its all up to the parties to get their message across to the voters.'

Antwoord op deelonderzoeksvraag 8, Sint Eustatius

'Was u bekend met de stemregels'

Van welke van de onderstaande stemregels was u op de hoogte, voorafgaand aan de verkiezing: (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 54 Skipped: 29

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ik wist dat ik een persoonlijke stempas nodig had om te kunnen stemmen.	77.78% 42
Ik wist dat ik een geldig identiteitsbewijs mee moest nemen om te stemmen.	79.63% 43
Ik wist dat ik een volmacht kon geven of ontvangen, zodat iemand voor mij kon stemmen of ik voor iemand anders.	70.37% 38
Ik wist dat ik bij ieder stemlokaal op mijn eiland kon gaan stemmen (indien er meerdere stemlokalen waren).	61.11% 33
Ik wist de openingstijden van de stemlokalen.	59.26% 32
Ik wist hoe ik een vervangende stempas aan kon vragen.	35.19% 19
Ik was van GEEN van de bovenstaande stemregels op de hoogte.	14.81% 8
Total Respondents: 54	

De meeste respondenten zijn goed op de hoogte van de stemregels. De stempas, het meenemen van een geldig ID en mogelijkheid tot het geven of ontvangen van een volmacht zijn de stemregels met de grootste bekendheid. 80% van de respondenten weet dat men een geldig ID mee moet nemen om te kunnen stemmen.

Meer dan de helft van de respondenten, 61%, is op de hoogte dat ze bij meerdere stemlokalen terecht konden om hun stem uit te brengen en 59% is bekend met de openingstijden van de stemlokalen.

35% van de respondenten wist hoe zij een vervangende stempas konden aanvragen.

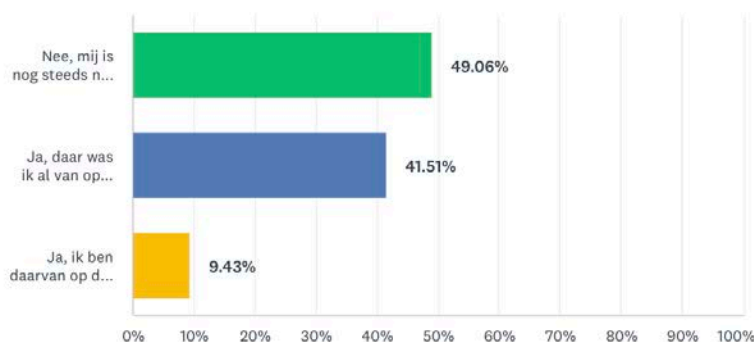
15% van de respondenten, was van geen enkele stemregel op de hoogte.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 9, Sint Eustatius

'Was men op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer'

Bent u op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer?
Weet u wat de Tweede Kamer doet?

Answered: 53 Skipped: 30

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Nee, mij is nog steeds niet duidelijk wat hun taken en bevoegdheden zijn.	49.06%	26
▼ Ja, daar was ik al van op de hoogte.	41.51%	22
▼ Ja, ik ben daarvan op de hoogte gebracht in de periode voorafgaand aan de verkiezing, door de informatie hierover die ik heb ontvangen via de berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	9.43%	5
TOTAL	53	

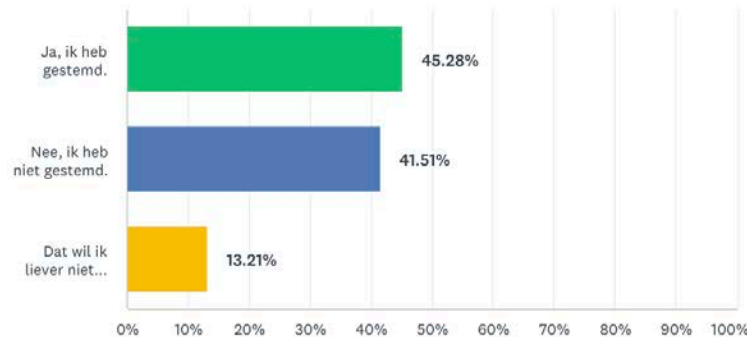
We zien dat het voor 49% van de respondenten nog niet duidelijk is wat de Tweede Kamer doet. We zien dat 42% van de respondenten op de hoogte is van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer. 9% van deze groep is daarvan op de hoogte gebracht via de voorlichtingscampagne van RCN.

We concluderen dat aan de uitleg over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer in volgende campagne(s) extra aandacht mag worden besteed.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10, Sint Eustatius 'Heeft men gestemd?'

Heeft u gestemd voor de Tweede Kamerverkiezing 2023?

Answered: 53 Skipped: 30

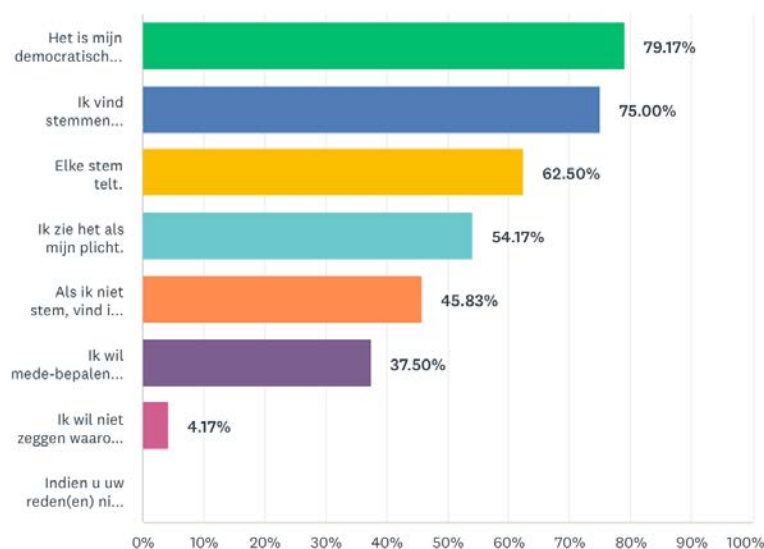
ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Ja, ik heb gestemd.	45.28%	24
▼ Nee, ik heb niet gestemd.	41.51%	22
▼ Dat wil ik liever niet zeggen.	13.21%	7
TOTAL		53

We zien dat 45% van de respondenten op Sint Eustatius is gaan stemmen.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10A, Sint Eustatius 'Zo ja, waarom wel?'

Wat is de reden dat u heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 24 Skipped: 59

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Het is mijn democratisch recht.	79.17%	19
Ik vind stemmen belangrijk.	75.00%	18
Elke stem telt.	62.50%	15
Ik zie het als mijn plicht.	54.17%	13
Als ik niet stem, vind ik dat ik mijn recht van spreken verlies.	45.83%	11
Ik wil mede-bepalen wie er zetels krijgt in de Tweede Kamer.	37.50%	9
Ik wil niet zeggen waarom ik heb gestemd.	4.17%	1
Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u gestemd heeft?	Responses	0.00% 0
Total Respondents: 24		

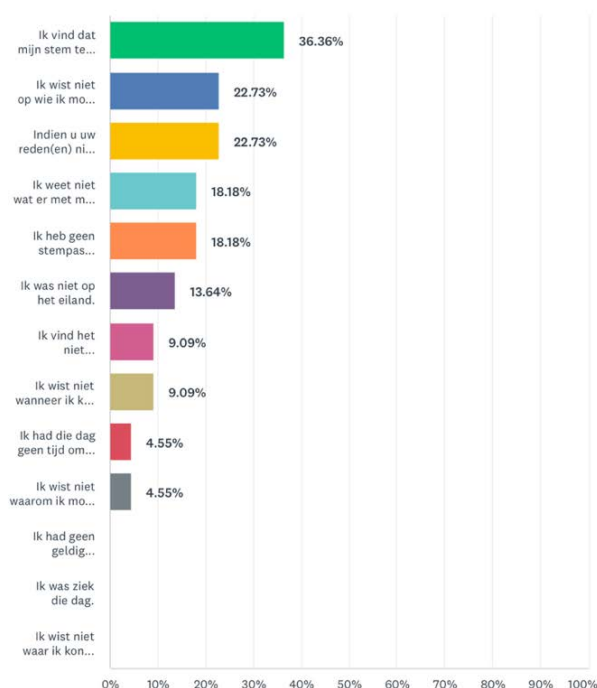
We zien dat de belangrijkste redenen om te gaan stemmen zijn 'Het is mijn democratisch recht', met 79%. 'Ik vind stemmen belangrijk' met 75%. Opvallend is dat slechts 38% kiest voor 'ik wil mede-bepalen wie er zetels in de Tweede Kamer krijgt'.

Antwoord op Deelonderzoeksvraag 10B, Sint Eustatius

'Zo nee, waarom niet?'

Wat is de reden dat u niet heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 22 Skipped: 61

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ik vind dat mijn stem te weinig invloed heeft.	36.36% 8
Ik wist niet op wie ik moest stemmen.	22.73% 5
Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u niet gestemd heeft? Responses	22.73% 5
Ik weet niet wat er met mijn stem gebeurt.	18.18% 4
Ik heb geen stempas ontvangen of mijn stempas niet op tijd ontvangen.	18.18% 4
Ik was niet op het eiland.	13.64% 3
Ik vind het niet belangrijk.	9.09% 2
Ik wist niet wanneer ik kon gaan stemmen.	9.09% 2
Ik had die dag geen tijd om te gaan stemmen.	4.55% 1
Ik wist niet waarom ik moest gaan stemmen.	4.55% 1
Ik had geen geldig indentiteitsbewijs.	0.00% 0
Ik was ziek die dag.	0.00% 0
Ik wist niet waar ik kon gaan stemmen.	0.00% 0

Total Respondents: 22

We zien dat 36% van de respondenten aangaf dat ze vinden dat hun stem te weinig invloed heeft gevolgd door 'ik wist niet op wie ik moest stemmen', met 23%. Opvallend is dat de informatie m.b.t. het stemproces bijna niet genoemd is.

We kunnen concluderen dat de bekendheid met het stemproces op Sint Eustatius voldoende is. Echter liggen er voor de politieke partijen of in een toekomstige campagne kansen voor extra voorlichting m.b.t. het kieslandschap, standpunten en bijvoorbeeld een lokale kieswijzer. Daarnaast concluderen we dat er meer aandacht mag worden besteed aan de invloed die je als burger hebt met jouw stem.

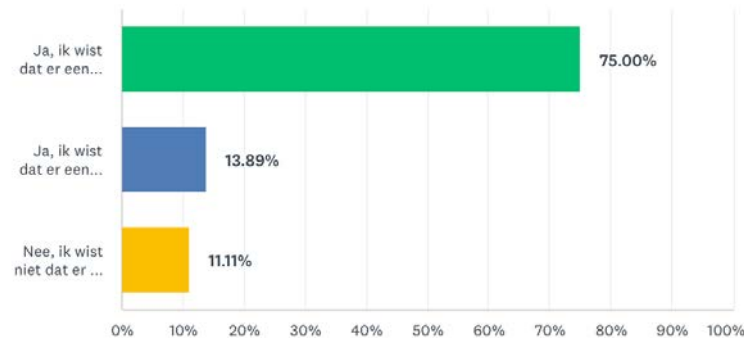
8. Onderzoeksresultaten Saba

Antwoord op deelonderzoeksvraag 1, Saba

'Was u bekend met het feit dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?

Wist u dat er een verkiezing was op 22 november 2023?

Answered: 36 Skipped: 5

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja, ik wist dat er een Tweede Kamerverkiezing was.	75.00%	27
Ja, ik wist dat er een verkiezing was, maar niet waarvoor er een verkiezing was.	13.89%	5
Nee, ik wist niet dat er een verkiezing was.	11.11%	4
TOTAL		36

We kunnen concluderen dat veruit de meeste respondenten, 89% wist dat er een verkiezing was op 22 november 2023.

75% was ervan op de hoogte dat er een Tweede Kamerverkiezing was die dag, zij wisten dus ook voor welk orgaan. 14% was niet goed op de hoogte voor welk orgaan er een verkiezing was en 11% wist helemaal niet dat er een verkiezing was die dag.

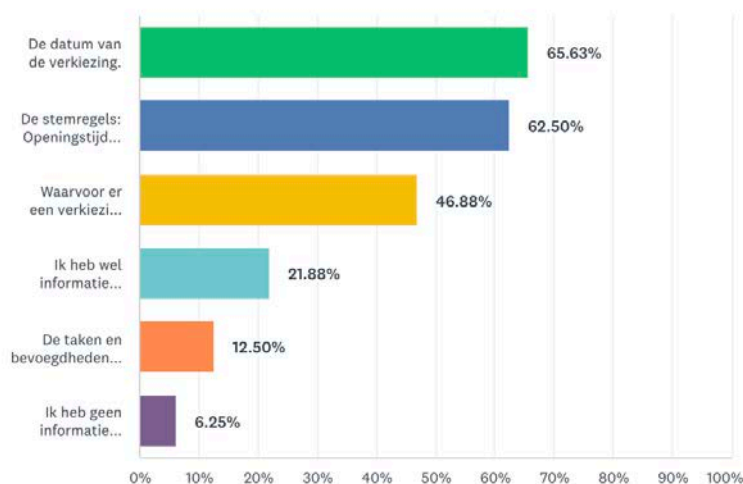
We kunnen concluderen dat de meeste inwoners van Saba, bekend waren met het feit dat er een verkiezing was op 22 november 2023.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 2, Saba

'Over welke onderwerpen heeft men informatie van de Rijkdienst Caribisch Nederland ontvangen'.

Over welke onderwerpen heeft u informatie ontvangen via de berichten van de Rijksoverheid? (meerdere antwoorden mogelijk):

Answered: 32 Skipped: 9

ANSWER CHOICES	RESPONSES
De datum van de verkiezing.	65.63% 21
De stemregels: Openingstijden stemlokalen, wanneer ik mag stemmen, wat ik mee moet nemen om te kunnen stemmen etc.	62.50% 20
Waarvoor er een verkiezing was (voor welk orgaan).	46.88% 15
Ik heb wel informatie ontvangen over de verkiezing, maar niet via berichten van de Rijksoverheid.	21.88% 7
De taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer: Wat doet de Tweede Kamer?	12.50% 4
Ik heb geen informatie ontvangen over de verkiezing.	6.25% 2
Total Respondents: 32	

We zien dat de meeste respondenten informatie hebben ontvangen over de datum van de verkiezing, 66%. Daarna werden de meeste respondenten geïnformeerd over de stemregels, 63%. 47% heeft informatie ontvangen over waarvoor de verkiezing is gehouden.

22% heeft wel informatie ontvangen over de verkiezing, maar niet via berichtgeving vanuit de RCN.

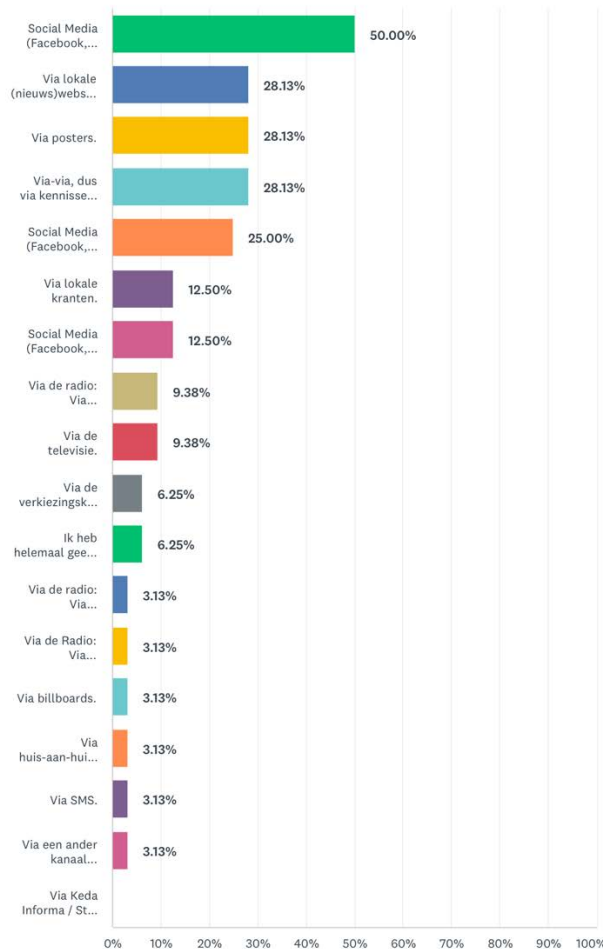
We zien dat over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer niet veel respondenten informatie hebben ontvangen, slechts 13%. 6% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 3, Saba

'Via welke kanalen heeft men informatie ontvangen over de verkiezing?'

Via welke kanalen heeft u informatie ontvangen over de Tweede Kamerverkiezing? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 32 Skipped: 9

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via pagina's en berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	50.00% 16
▼ Via lokale (nieuws)websites.	28.13% 9
▼ Via posters.	28.13% 9
▼ Via-via, dus via kennissen, collega's, burens, vrienden of familie.	28.13% 9
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een pagina die ik volg.	25.00% 8
▼ Via lokale kranten.	12.50% 4
▼ Social Media (Facebook, YouTube, Instagram): Via een vriend.	12.50% 4
▼ Via de radio: Via radiocommercials van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	9.38% 3
▼ Via de televisie.	9.38% 3
▼ Via de verkiezingskrant.	6.25% 2
▼ Ik heb helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.	6.25% 2
▼ Via de radio: Via radiocommercials van partijen of verkiesbare personen.	3.13% 1
▼ Via de Radio: Via radioprogramma's met interviews of praatprogramma's.	3.13% 1
▼ Via billboards.	3.13% 1
▼ Via huis-aan-huis folders.	3.13% 1
▼ Via SMS.	3.13% 1
▼ Via een ander kanaal namelijk: Responses	3.13% 1
▼ Via Keda Informa / Stay Informed.	0.00% 0
Total Respondents: 32	

Onderzoeksrapport - Kwantitatief onderzoek naar de effecten van de voorlichtingscampagne voor de Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023

We kunnen zien dat de meeste respondenten op Saba informatie hebben ontvangen via berichten van RCN op social media, namelijk 50%. 28% van de respondenten geeft dat men via lokale (nieuws) websites informatie heeft ontvangen over de verkiezing. Eveneens 28% gaf aan dat ze informatie via posters, of via-via hebben ontvangen.

Daarmee zien we dat de advertenties van RCN via social media het grootste bereik hadden, daarna de lokale (nieuws)websites en posters.

De radio heeft op Saba een laag bereik, slechts 9% heeft radiocommercials gehoord en slechts 3% heeft inhoudelijk informatie van politieke partijen ontvangen via dit kanaal.

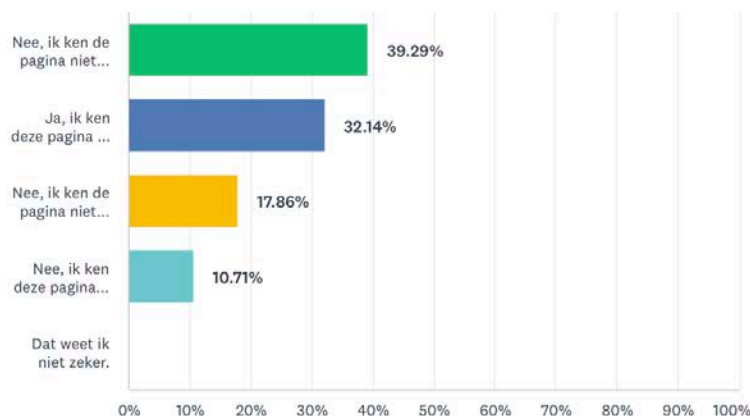
6% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing. We kunnen concluderen dat vrijwel alle respondenten via de bovenstaande kanalen zijn geïnformeerd over de verkiezing.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 4, Saba

'Kent men de Facebookpagina voor de Tweede Kamerverkiezing van de Rijkdienst Caribisch Nederland: 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023''

Kent u de bovenstaande Facebookpagina Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023 en/of de berichten die door deze pagina zijn geplaatst?

Answered: 28 Skipped: 13

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel betaalde advertenties voorbij zien komen.	39.29%	11
▼ Ja, ik ken deze pagina en heb berichten van deze pagina voorbij zien komen.	32.14%	9
▼ Nee, ik ken de pagina niet maar heb wel berichten voorbij zien komen.	17.86%	5
▼ Nee, ik ken deze pagina niet en heb ook geen berichten voorbij zien komen.	10.71%	3
▼ Dat weet ik niet zeker.	0.00%	0
TOTAL	28	

Het grootste deel van de respondenten op Saba, in totaal 68%, kent de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023' niet.

39% kent de pagina niet maar heeft wel betaalde advertenties voorbij zien komen, en 18% kent de pagina niet maar heeft wel berichten voorbij zien komen.

11% kent de pagina niet en heeft ook geen berichten voorbij zien komen

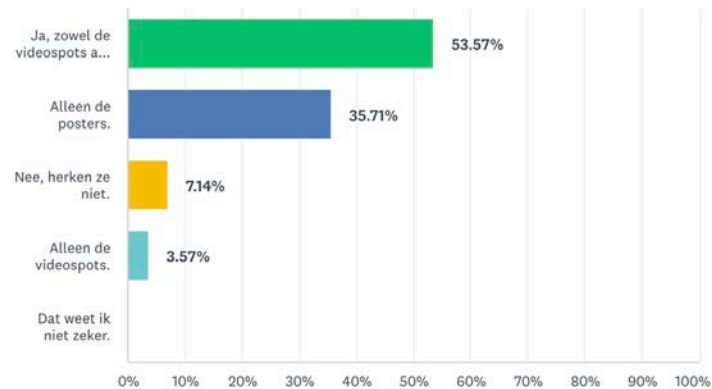
Slechts 39%, is bekend met de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'.

We kunnen concluderen dat de bekendheid van deze pagina verder kan worden vergroot. Zeker gezien het feit dat de meeste respondenten zijn bereikt via social media.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 5, Saba 'Herkent u de bovenstaande boodschappen?'

Herkent u de bovenstaande uitingen?

Answered: 28 Skipped: 13

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Ja, zowel de videospots als de posters.	53.57%	15
▼ Alleen de posters.	35.71%	10
▼ Nee, herken ze niet.	7.14%	2
▼ Alleen de videospots.	3.57%	1
▼ Dat weet ik niet zeker.	0.00%	0
TOTAL		28

We kunnen concluderen dat de meeste respondenten op Saba bekend zijn met de videospots en de posters van de RCN, 54%. Slechts 36% is bekend met alleen de posters. 7% geeft aan dat ze geen van de videospots of posters herkennen.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 6 en 7, Saba

Vond u deze boodschappen duidelijk? Ontbrak er volgens u informatie?

Deze 2 deelvragen zijn samengevoegd in de enquêtevraag 11: *Wat zou de overheid kunnen verbeteren aan deze uitingen? Heeft u tips of opmerkingen?*

We hebben hiervoor gekozen omdat we hiermee gericht verbeter suggesties ophalen bij de respondenten waar RCN, of de politieke partijen, mee aan de slag kunnen.

Enkele opvallende quotes op Saba

'Start a little bit more early.'

'Nothing wrong with the expressions people need to receive more information on why it is important to vote and why they should not feel disconnected from elections in the Netherlands.'

'Explain who we were voting for?'

'Ook borden plaatsen in de verschillende dorpen van Saba met daarop posters van de partijen en informatie over het stemmen.'

'Advertise the election more earlier. This way the news can spread more throughout the municipalities and more persons can be encouraged to go out and vote.'

'There was (at least not that I saw) any materials (tangible) that I saw. I got information through search engines once I new the election was taking place.'

'We needed to have more information concerning the candidates'

'More promotions perhaps even townhall meetings, as many older people who aren't computer/internet Savvy, more paper advertising would improve matters, placed in High public areas.'

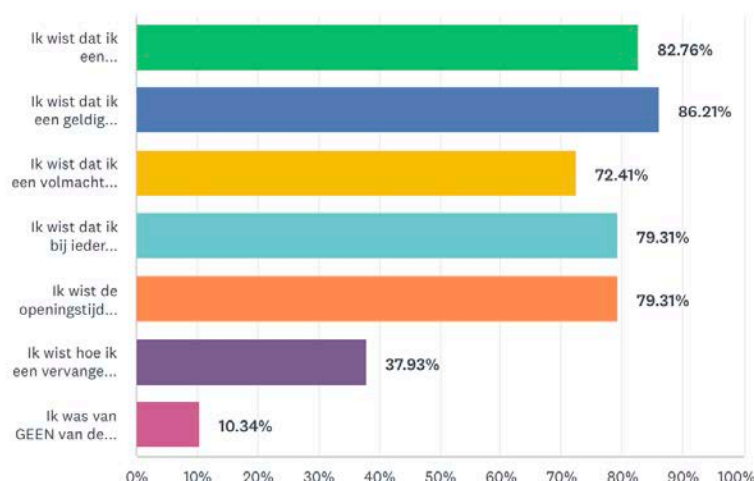
'Veel mensen hadden geen informatie over de verschillende partijen.'

Antwoord op deelonderzoeksvraag 8, Saba

'Was u bekend met de stemregels'

Van welke van de onderstaande stemregels was u op de hoogte, voorafgaand aan de verkiezing: (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 29 Skipped: 12

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ik wist dat ik een persoonlijke stempas nodig had om te kunnen stemmen.	82.76%	24
Ik wist dat ik een geldig identiteitsbewijs mee moest nemen om te stemmen.	86.21%	25
Ik wist dat ik een volmacht kon geven of ontvangen, zodat iemand voor mij kon stemmen of ik voor iemand anders.	72.41%	21
Ik wist dat ik bij ieder stemlokaal op mijn eiland kon gaan stemmen (indien er meerdere stemlokalen waren).	79.31%	23
Ik wist de openingstijden van de stemlokalen.	79.31%	23
Ik wist hoe ik een vervangende stempas aan kon vragen.	37.93%	11
Ik was van GEEN van de bovenstaande stemregels op de hoogte.	10.34%	3
Total Respondents: 29		

De meeste respondenten zijn goed op de hoogte van de stemregels. De stempas, het meenemen van een geldig ID en mogelijkheid tot het geven of ontvangen van een volmacht zijn de stemregels met de grootste bekendheid.

86% van de respondenten weet bijvoorbeeld dat men een geldig ID mee moet nemen om te kunnen stemmen.

79%, is op de hoogte dat ze bij meerdere stemlokalen terecht konden om hun stem uit te brengen en eveneens 79% is bekend met de openingstijden van de stemlokalen.

38% van de respondenten wist hoe zij een vervangende stempas konden aanvragen.

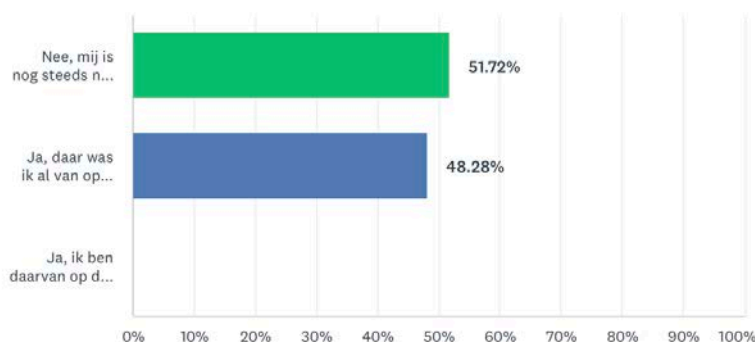
10% van de respondenten, was van geen enkele stemregel op de hoogte

Antwoord op deelvraag 9, Saba

'Was men op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer'

Bent u op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer?
Weet u wat de Tweede Kamer doet?

Answered: 29 Skipped: 12

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Nee, mij is nog steeds niet duidelijk wat hun taken en bevoegdheden zijn.	51.72%	15
Ja, daar was ik al van op de hoogte.	48.28%	14
Ja, ik ben daarvan op de hoogte gebracht in de periode voorafgaand aan de verkiezing, door de informatie hierover die ik heb ontvangen via de berichten van de Rijksdienst Caribisch Nederland.	0.00%	0
TOTAL	29	

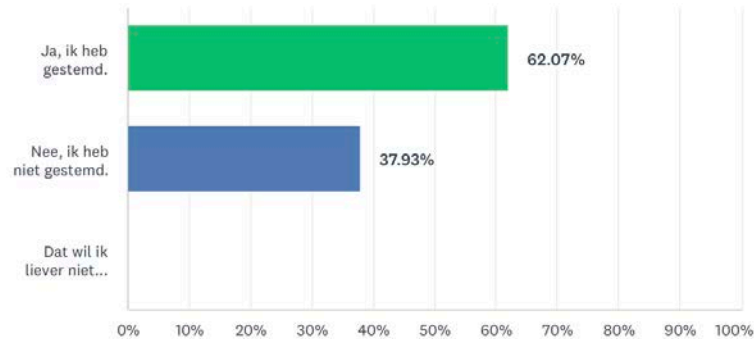
We zien dat het voor 52% van de respondenten nog niet duidelijk is wat de Tweede Kamer doet. We zien dat 48% van de respondenten op de hoogte is van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer. 0% van de respondenten is daarvan op de hoogte gebracht via de voorlichtingscampagne van RCN.

We concluderen dat aan de uitleg over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer in volgende campagne(s) extra aandacht mag worden besteed.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10, Saba 'Heeft men gestemd?'

Heeft u gestemd voor de Tweede Kamerverkiezing 2023?

Answered: 29 Skipped: 12

ANSWER CHOICES	RESPONSES
Ja, ik heb gestemd.	62.07% 18
Nee, ik heb niet gestemd.	37.93% 11
Dat wil ik liever niet zeggen.	0.00% 0
TOTAL	29

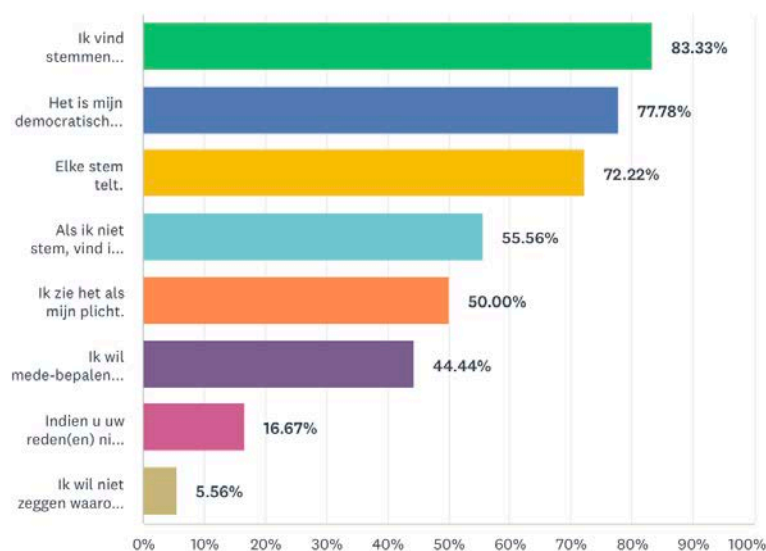
We zien dat 62% van de respondenten op Saba is gaan stemmen.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10A, Saba

'Zo ja, waarom wel?'

Wat is de reden dat u heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 18 Skipped: 23

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ik vind stemmen belangrijk.	83.33%	15
Het is mijn democratisch recht.	77.78%	14
Elke stem telt.	72.22%	13
Als ik niet stem, vind ik dat ik mijn recht van spreken verlies.	55.56%	10
Ik zie het als mijn plicht.	50.00%	9
Ik wil mede-bepalen wie er zetels krijgt in de Tweede Kamer.	44.44%	8
Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u gestemd heeft?	Responses 16.67%	3
Ik wil niet zeggen waarom ik heb gestemd.	5.56%	1
Total Respondents: 18		

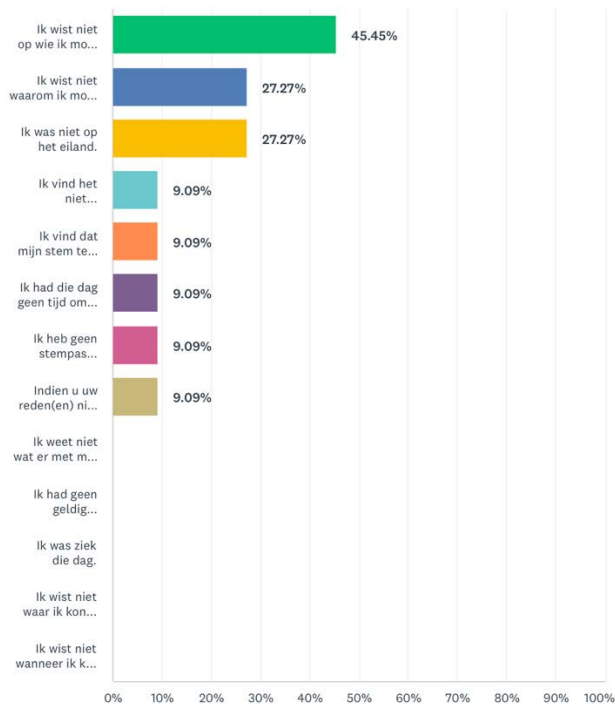
We zien dat de belangrijkste redenen om te gaan stemmen zijn 'Ik vind stemmen belangrijk' met 83%. 'Het is mijn democratisch recht', met 78%. 44% koos voor 'ik wil mede-bepalen wie er zetels in de Tweede Kamer krijgt'. Dat percentage ligt dus iets hoger dan op Sint Eustatius, waar 38% deze reden koos.

Antwoord op deelonderzoeksvraag 10B, Saba

'Zo nee, waarom niet?'

Wat is de reden dat u niet heeft gestemd? (meerdere antwoorden mogelijk)

Answered: 11 Skipped: 30

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ik wist niet op wie ik moest stemmen.	45.45%	5
Ik wist niet waarom ik moest gaan stemmen.	27.27%	3
Ik was niet op het eiland.	27.27%	3
Ik vind het niet belangrijk.	9.09%	1
Ik vind dat mijn stem te weinig invloed heeft.	9.09%	1
Ik had die dag geen tijd om te gaan stemmen.	9.09%	1
Ik heb geen stempas ontvangen of mijn stempas niet op tijd ontvangen.	9.09%	1
Indien u uw reden(en) niet ziet staan, kunt u dan hieronder aangeven waarom u niet gestemd heeft?	9.09%	1
Ik weet niet wat er met mijn stem gebeurt.	0.00%	0
Ik had geen geldig indentiteitsbewijs.	0.00%	0
Ik was ziek die dag.	0.00%	0
Ik wist niet waar ik kon gaan stemmen.	0.00%	0
Ik wist niet wanneer ik kon gaan stemmen.	0.00%	0

Total Respondents: 11

We zien dat 46% koos voor 'ik wist niet op wie ik moest stemmen', een verschil van bijna 20% met 'ik wist niet waarom ik moest gaan stemmen'. Opvallend is dat ook op Saba het gebrek aan informatie m.b.t het stemproces bijna niet genoemd is als reden om niet te gaan stemmen. We kunnen concluderen dat er aandacht moet komen voor de eerste twee meest gekozen redenen op deze lijst. We weten dat RCN niets voor politieke partijen mag verspreiden, maar wellicht kan de toekomstige campagne zich wel richten op het vinden van deze informatie.

9. Conclusies

Conclusies hoofdonderzoeksvraag

'Was u zich ervan bewust dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?'

We kunnen concluderen dat de meeste inwoners van de drie eilanden, bekend waren met het feit dat er een verkiezing was op 22 november 2023 en dat 70% hiervan wist voor welk orgaan er een verkiezing werd gehouden. Een groter gedeelte dan bij de vorige Tweede Kamerverkiezing, was niet op de hoogte dat er een verkiezing was.

Conclusies deelonderzoeksvraag 1

'Was u bekend met het feit dat er op 22 november 2023 verkiezingen waren, en voor welk orgaan?'

Deze vraag was eveneens de hoofdonderzoeksvraag die hierboven staat.

Conclusies deelonderzoeksvraag 2

'Over welke onderwerpen heeft men informatie van de Rijkdienst Caribisch Nederland ontvangen?'

We zien dat de meeste respondenten informatie hebben ontvangen over de datum van de verkiezing, 64%. Daarna werden de meeste respondenten geïnformeerd over de stemregels, 48%. 42% heeft informatie ontvangen waarvoor de verkiezing is gehouden.

24% heeft wel informatie ontvangen maar niet via berichtgeving vanuit de RCN en we zien dat over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer niet veel respondenten informatie hebben ontvangen, slechts 20%. 15% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing.

Conclusies deelonderzoeksvraag 3

'Via welke kanalen heeft men informatie ontvangen over de verkiezing?'

We kunnen zien dat de meeste respondenten informatie hebben ontvangen via berichten van RCN op social media, namelijk 48%. 27% van de respondenten hebben informatie ontvangen via een pagina die zij volgen en 8% via een vriend op social media.

De radiocommercials van RCN hebben 33% van de respondenten bereikt. Via radioprogramma's zijn 10% van de respondenten bereikt en 7% geeft aan dat zij informatie hebben ontvangen via een radiocommercial van een verkiesbare persoon of partij.

Daarmee zien we dat de advertenties van RCN via social media het grootste bereik hadden, op de voet gevolgd door de radiocommercials.

Het bereik van de huis-aan-huisfolders, lokale websites, posters en TV-commercials was gemiddeld 19%. Het bereik is daarmee substantieel groter dan het bereik via lokale kranten of billboards.

7% van de respondenten heeft helemaal geen informatie ontvangen over de verkiezing. 93% van de respondenten heeft informatie ontvangen via één van de bovenstaande kanalen. We kunnen

concluderen dat bijna alle respondenten via de bovenstaande kanalen zijn geïnformeerd over de verkiezing.

Conclusies deelonderzoeksvraag 4

'Kent men de Facebookpagina voor de Tweede Kamerverkiezing van de Rijkdienst Caribisch Nederland: 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'

Het grootste deel van de respondenten, in totaal 59%, kent de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023' niet.

27% daarvan kent de pagina niet en heeft ook geen berichten voorbij zien komen, 16% kent de pagina niet maar heeft wel berichten voorbij zien komen, 15% kent de pagina niet maar heeft wel betaalde advertenties voorbij zien komen.

Slechts 33%, is bekend met de Facebookpagina 'Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023'.

We kunnen concluderen dat de bekendheid van deze pagina verder kan worden vergroot. Zeker gezien het feit dat de meeste respondenten (48%) zijn bereikt via social media.

Conclusies deelonderzoeksvraag 5

'Herkent u de bovenstaande uitingen'

We kunnen concluderen dat de meeste respondenten bekend zijn met de videospots en de posters van de RCN (47%). Slechts 24% is bekend met alleen de posters. 17% geeft aan dat ze geen van de videospots of posters herkend.

Conclusies deelonderzoeksvraag 6 en 7

'Vond u deze uitingen duidelijk?' en 'Ontbrak er volgens u bepaalde informatie?'

Veel mensen laten zich graag uit over de uitingen en hebben goede aanvullingen en tips voor het bereiken van de kiesgerechtigden. We raden aan deze door te nemen. Alle uitingen zijn door het grote aantal terug te lezen in de bijlage. Een selectie vindt u terug op pagina 29 van dit rapport.

Conclusies deelonderzoeksvraag 8

'Was u bekend met de stemregels'

De meeste respondenten zijn goed op de hoogte van de stemregels. De bekendste regels zijn de regels omtrent de stempas en een geldig identiteitsbewijs. Het geven of ontvangen van een volmacht is ook een bekende stemregel.

Let meer dan de helft van de respondenten, 61%, is op de hoogte van het feit dat ze bij meerdere stemlokalen terecht konden om hun stem uit te brengen. 55% is bekend met de openingstijden van de stemlokalen. Slechts, 33% van de respondenten wist hoe zij een vervangende stempas konden aanvragen en 7% van de respondenten, was van geen enkele stemregel op de hoogte.

We concluderen dat er tijdens de volgende campagne meer aandacht kan worden besteed aan de procedures rondom het aanvragen van een vervangende stempas.

Conclusies deelonderzoeksvraag 9

'Was men op de hoogte van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer'

We zien dat 46% van de respondenten op de hoogte is van de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer. 11% van deze groep is daarvan op de hoogte gebracht via de voorlichtingscampagne van RCN. We zien echter dat het voor ruim 43% van de respondenten nog niet duidelijk is wat de Tweede Kamer doet.

We concluderen dat aan de uitleg over de taken en bevoegdheden van de Tweede Kamer in volgende campagne(s) extra aandacht mag worden besteed.

Conclusies deelonderzoeksvraag 10

'Heeft men gestemd?'

We zien dat 49% van de respondenten op de drie eilanden is gaan stemmen. 51% van de respondenten is niet gaan stemmen.

De opkomstpercentages lagen tussen 17,7% op Sint Eustatius en 26,3% op Saba, op Bonaire ging 23,5% naar de stembus 22 november 2023. Caribisch Nederland komt daarmee uit op een gemiddelde opkomst van 23% in 2023.

In 2021 was de opkomst nog 26%. We zien dus dat de opkomst met 3% is gedaald ten opzichte van de vorige Tweede Kamerverkiezing.

Conclusies deelonderzoeksvraag 10-A

'Zo ja, waarom wel?'

We zien dat de belangrijkste redenen om te gaan stemmen zijn 'Ik vind stemmen belangrijk' (83%) en 'Het is mijn democratisch recht' (75%). 50% van de respondenten die hebben gestemd vindt dat 'Elke stem telt'.

Conclusies deelonderzoeksvraag 10-B

'Zo nee, waarom niet?'

We zien dat 40% van de respondenten niet wist op wie zij moesten stemmen. 26% gaf aan dat zij niet wisten waarom ze moesten gaan stemmen.

Opvallend is dat het gebrek aan informatie m.b.t het stemproces bijna niet genoemd is als reden om niet te gaan stemmen. We kunnen concluderen dat er aandacht moet komen voor de eerste twee meest gekozen redenen op deze lijst.

We weten dat RCN niets voor politieke partijen mag verspreiden, maar wellicht kan de toekomstige campagne zich wel richten op 'hoe' en 'waar' inwoners van Caribisch Nederland deze informatie kunnen vinden.

Conclusies doelstellingen campagne

Doelstellingen van de campagne, zoals door de RCN beschreven, waren:

- De opkomst verhogen.
 - Deze doelstelling is niet behaald, de opkomst in 2023 was lager dan in 2021.

Uitslagen vergelijken		Alles wissen
	Tweede Kamer 17 maart 2021 Verwijderen	Tweede Kamer 22 november 2023 Verwijderen
Land of Regio	Niet-provinciaal ingedeeld	Niet-provinciaal ingedeeld
Kiesgerechtigden	16.290	17.568
Opkomst	4.172 (25,61%)	4.037 (22,98%)
Blanco stemmen	38	41
Ongeldige stemmen	40	29
Geldige stemmen	4.094	3.967

Bron: <https://www.verkiezingsuitslagen.nl/vergelijk/> (de Kiesraad)

- Dat stemgerechtigden wisten wanneer de Tweede Kamerverkiezing plaatsvond;
 - Deze doelstelling is voor 70% behaald. Dit is een kleiner gedeelte van de respondenten dan bij het vorige onderzoek naar de campagne van de Tweede Kamerverkiezingen.
- Dat stemgerechtigden de praktische informatie kenden die nodig was om te stemmen (wie mag er stemmen, waar, wanneer, uitleg volmacht etc.);
 - Of de doelstellingen zijn behaald hangt natuurlijk af van de percentages die RCN graag wil halen. We laten het daarom aan de opdrachtgever om daar uitspraken over te doen. Wat we wel hebben gezien is dat:
 - Meer dan 85% is op de hoogte van de regels omtrent de stempas en een geldig identiteitsbewijs.
 - Ook de informatie rondom het geven of ontvangen van een volmacht is voor een meerderheid van de respondenten bekend, met ruim 61%. Net als de openingstijden van de stemlokalen met 55%. Wel is hier nog ruimte voor extra aandacht over deze onderwerpen tijdens de komende campagnes.
 - Het aanvragen van een vervangende stempas is een procedure die bij de volgende campagne meer aandacht nodig heeft. Slechts 33% van de respondenten wist hoe dit moest.
- Dat stemgerechtigden wisten welke taken en bevoegdheden de Tweede Kamer heeft en waarom het belangrijk was om een stem uit te brengen.
 - We kunnen concluderen dat deze doelstelling niet behaald is op basis van de resultaten uit dit onderzoek. Dit komt ook naar voren bij de opmerkingen die respondenten maken bij het beantwoorden van de open deelvragen 6 en 7.

10. Aanbevelingen

Op basis van de resultaten en conclusies zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd door de onderzoekers. Het grootste deel van de aanbevelingen die we in 2021 hebben geschreven zijn nog steeds van toepassing. We hebben er dan ook voor gekozen om deze aanbevelingen aan te scherpen en samen te vatten. Daarnaast leveren we ook dit keer het document met de uitgebreide aanbevelingen separaat aan bij de afdeling communicatie.

De aanbevelingen in dit document zijn opgedeeld in drie paragrafen. In paragraaf 10.1 *"Aanbevelingen kanalen"* wordt ingegaan op welke type kanalen zijn ingezet en geven we vervolgens advies over de inzet van deze kanalen tijdens aankomende campagnes. In paragraaf 10.2 *"Onderwerpen en inhoud"* Wordt aangegeven welke onderwerpen in het vervolg meer aandacht zouden moeten krijgen en op welke manier dit kan worden gerealiseerd.

10.1. Aanbevelingen kanalen

De volgende middelen zijn ingezet tijdens de campagne:

- Social Mediacampagne Facebook en Instagram.
- TV en Infomercials.
- Persbericht.
- Krantadvertenties.
- Radio.
- Posters.
- RCN Website.

Kanalen met een groot bereik

- Social media.
- De radio.
- Posters.
- Lokale (nieuws)websites.

Kanalen met een klein(er) bereik

- TV.
- Lokale kranten.
- Saba: Radio

Social Media

We hebben in het onderzoek aan de respondenten ook gevraagd of ze de speciale Facebookpagina van de Tweede Kamerverkiezing Caribisch Nederland 2023 kende. Slechts 33% van de respondenten kent deze Facebookpagina. De onderzoekers zien het vergroten van de bekendheid van deze Facebookpagina en haar bereik als essentieel.

We adviseren de volgende stappen om het bereik van zowel de pagina's als de individuele berichten in de toekomst verder te vergroten:

- Diversificatie van content.
- Betrokkenheid creëren door het publiceren van interessante content.
- Offline campagnematerialen tonen.
- Visuele herkenbaarheid doortrekken in alle uitingen.
- Promoties die aansluiten bij de doelgroep.
- Andere social mediakanalen inzetten.
- Overweeg om de reguliere pagina van de Rijkdienst in te zetten, in plaats van deze aparte pagina met minder volgers.

Radio

- Blijven inzetten op Bonaire en Sint Eustatius.
- Niet meer inzetten op Saba.

Huis-aan-huis folders

- Essentieel is het om deze te verspreiden, er zijn dit keer geen huis aan huis folder afgeleverd op de eilanden.

Lokale (nieuws)websites

- Ondersteunende advertentiecampaagne op de nieuwswebsites.
- Extra persberichten verschillende onderwerpen.

Lokale kranten

- Inzetten met beperkt budget.

10.2. Onderwerpen en inhoud

In dit deel geven we aanbevelingen met betrekking tot de onderwerpen en inhoud van de campagne. We zien uit de resultaten van het onderzoek dat bepaalde onderwerpen beter bekend waren dan anderen.

Berichten van RCN

- Het gat in informatievoorziening door politieke partijen, de media en RCN wordt niet opgevuld binnen Caribisch Nederland. Wanneer RCN in samenwerking met het ministerie van BZK hier een coördinerende/faciliterende rol in zou spelen, zonder zich te bemoeien met de politieke inhoud, dan gaan de verkiezingen en onderwerpen meer leven onder de bevolking. De onderzoekers doelen hier dus specifiek op informatie over de rol van de Tweede Kamer en waar de politieke partijen voor staan. Idealiter is dat laatste ook nog afgestemd op hun plannen voor en met de eilanden. Naar ons idee, zou een website, met daarop een toelichting van de partijen zelf, veel impact kunnen hebben. Dit kan worden aangevuld met een persconferentie die wordt opgenomen, en online terug te kijken is.
- Berichtgeving vertalen naar de eilanden: De onderzoekers verwachten dat als de informatie meer wordt vertaald naar de situatie op de eilanden er een groter bereik kan worden bewerkstelligd over de diverse onderwerpen. Zo kan worden benoemd wat de specifieke taken en bevoegdheden zijn die op de eilanden voel- en merkbaar zijn in het dagelijkse leven van de inwoners.

Kennis van de stemregels

- Goed op de hoogte, kracht van de herhaling: De respondenten zijn over het algemeen goed op de hoogte van de stemregels. Wel zagen we dat er minder kennis is over aanvragen van een vervangende stempas.

Bijlages

We hebben besloten om een export van de volledige onderzoeksresultaten per eiland eveneens aan te leveren. Deze bijlage wordt meegeleverd met dit onderzoeksrapport en heet:

Bijlage_1_Export_onderzoeksresultaten_vergelijking_per_eiland.pdf